

14 Dwaalwegen

(bijgewerkt 13-3-2021)

-De wettelijke regeling van het buitengewone rechtsmiddel van herziening gaat ervan uit dat op basis van hetgeen in de aanvraag op grond van bijgevoegde bewijsmiddelen is gesteld, wordt beoordeeld of het herzieningsverzoek ontvankelijk en gegrond is.-

Het novum	2
Overtuiging	2
Telepathie	4
Nieuwe wegen	5
De deskundige 1.1	6
Verbeterd bewijs.....	7
De deskundige 2.0	8
De deskundige X	9
Jurisprudentie	9
De herziening 2006/8.....	9
De derde donor.....	10
Vooringenomenheid NFI-onderzoekers.....	10
NFI-brochure geeft nieuwe informatie DNA-sporen.....	10
Prof. De Knijff neemt - onjuist weergegeven - verklaring terug.....	10
Vlekje #10 is wel een mengprofiel.....	11
CD-ROM foto's blouse	12
Radiopropagatie.....	13
Daderkennis.....	13
Complete evaluatie	13
2012 De herziening die er nooit kwam	14
1 Het juridisch platform	14
2 Versterkte radiopropagatie of niet?.....	14
3 De rozerode vlekken en het ontbreken van fotoluminescentie	15
4 Telefoongegevens en het Oriënterend Onderzoek	15
5 De poststapel.....	15
6 Postmortale verschijnselen	15
7 Het zaakdossier	15
8 Het Oriënterend Onderzoek.....	16
Wetswijziging 2012 omtrent de herziening ten voordele.....	16
Commissie evaluatie afgesloten strafzaken.....	17
Wet hervorming herziening ten voordele	17
ACAS.....	17
Het parket.....	18
Mr. Aben	18
Cold Case Team Amsterdam.....	20
Wetswijziging 2013 omtrent de herziening ten nadele	21
Falsa.....	22
Falsa in de Deventer Moordzaak.....	23
Bewijsvoering.....	28

Het novum

De rechtstaat acht zich niet onfeilbaar en daarom is er een beschermingsmechanisme in de rechtstaat ingebouwd. Dit voor het geval er een duidelijke dwaling is opgetreden, het zogenaamde novum kan dan uitkomst bieden. Zo'n novum kan ertoe leiden dat de Hoge Raad besluit dat er een nieuw proces dient plaats te vinden. We beginnen dus maar eerst eens te kijken wat zo'n novum eigenlijk is.

We stuiten dan gelijk op een probleempje, het novum anno 1999 is niet gelijk aan het novum anno 2021.

" op grond van eenige omstandigheid die bij het onderzoek op de terechtzitting den rechter niet was gebleken en die op zich zelve of in verband met de vroeger geleverde bewijzen met de uitspraak niet bestaanbaar schijnt in dier voege dat ernstig vermoeden ontstaat dat ware zij bekend geweest, het onderzoek der zaak zou hebben geleid, hetzij tot vrijspraak van den veroordeelde, hetzij tot ontslag van rechtsvervolging op grond dat deze niet strafbaar was, hetzij tot niet ontvankelijkverklaring van het Openbaar Ministerie, hetzij tot toepasselijkverklaring van eene minder zware strafbepaling; "

Uit de spelling alleen al blijkt dat dit een oude tekst is die al te lang lag te verstoffen op de plank. Onderhoud aan het gebouw van de rechtstaat was duidelijk al een tijdje achterstallig. Dat onderhoud vond plaats in 2013:

"c. indien er sprake is van een gegeven dat bij het onderzoek op de terechtzitting aan de rechter niet bekend was en dat op zichzelf of in verband met de vroeger geleverde bewijzen met de uitspraak niet bestaanbaar schijnt, zodanig dat het ernstige vermoeden ontstaat dat indien dit gegeven bekend zou zijn geweest, het onderzoek van de zaak zou hebben geleid, hetzij tot een vrijspraak van de gewezen verdachte, hetzij tot een ontslag van alle rechtsvervolging, hetzij tot de niet-ontvankelijkverklaring van het Openbaar Ministerie, hetzij tot de toepassing van een minder zware strafbepaling."

Dit lijkt echter in geen enkel opzicht een verbetering ten opzichte van de oude tekst. Er zijn meer moderne woorden gebruikt in een nog steeds heel ouderwetse stijl van formuleren. Nog steeds is niet ingesloten dat als de rechters zélf betrapt kunnen worden op onlogische gevolgtrekkingen, zij kunnen worden teruggefloten.

Toch lijkt de lat niet hoog te liggen: de formulering *"dat op zichzelf of in verband met de vroeger geleverde bewijzen met de uitspraak niet bestaanbaar schijnt"* maakt het mogelijk om zelfs een pietluttigheid aan te voeren, zolang die pietluttigheid maar botst met een bewijsmiddel dat in het oorspronkelijke proces van doorslaggevende aard was. Een dergelijke pietluttigheid is al gauw gevonden, indien achteraf blijkt dat het dossier ter rechtszitting niet volledig was en naar mijn mening ook, indien een detail uit dat dossier niet ter tafel heeft gelegen omdat het niet onder de aandacht van de rechters is gebracht.

Wanneer een bewijsmiddel oorspronkelijk van doorslaggevende aard was wordt ook niet duidelijk in de tekst. En daarin verschuilt zich een onderliggend probleem, namelijk de wijze van bewijsvoering in de Nederlandse rechtstaat. Het volstaat hier namelijk om een verhaal op te hangen dat de rechters overtuigt. Een strafbaar feit moet wettelijk en overtuigend bewezen zijn.

Overtuiging

'Wettig en overtuigend bewijs', dat is de toverformule in het Nederlands recht. Die wijkt behoorlijk af van het 'beyond reasonable doubt' dat wij kennen in het Angelsaksisch recht. Het eerste deel van

deze kwalificatie ('wettig') stelt nauwelijks iets voor. De focus ligt hierbij op de aard van het bewijs; voldoet het wel aan het rijtje van wettige bewijzen:

- een waarneming van de rechter ter zitting;
- een verklaring ter zitting;
- een schriftelijk stuk.

Er zijn slechts weinig uitsluitingen, zoals de verklaring van een verdachte tegen een medeverdachte, een bekentenis zonder enige ondersteuning, een niet door anderen ondersteunde getuigenverklaring. En zelfs daar valt altijd een mouw aan te passen; het OM kan de recherche gewoon één of ander PV laten produceren, als er een probleem is. De Deventer Moordzaak kent hiervan ook een aantal voorbeelden. Indien een medeverdachte wordt gevrijwaard van vervolging, kan zijn verklaring gewoon gebruikt worden. Zoals in deze zaak de prietpraat van een collega over de belangstelling van Louwes voor vakantiehuisjes (lees *OT & NT*). In Den Bosch (2003/4) werd dat alsnog afgeserveerd, maar vanaf de rechtszaak in Arnhem (2000), waar dit bewijs wél werd gebruikt, was het strafproces allang in de verkeerde groef geraakt.

Over het begrip 'overtuigend' stelt Corstens dat daarmee bedoeld wordt dat de rechter in alle redelijkheid niet kan twijfelen aan de juistheid van hetgeen de verdachte ten laste wordt gelegd. Hiermee zoekt hij duidelijk steun bij de Angelsaksische toverformule.

Mr. G.J.M. Corstens is sinds 1995 lid van de Hoge Raad, sinds 2008 als president. Hij is de auteur van *Het Nederlands Strafrecht 2002*, ook al zo'n baksteen van een studieboek. Ik raadpleegde de 4e druk die actueel was ten tijde van Louwes' procesgang.

Het vervangen van het begrip 'overtuigend' door 'redelijkheid' en 'juistheid' helpt niet erg ter verduidelijking, wel is deze toevoeging van Corstens interessant:

"Wiskundig bewijs, waar geen speld tussen te krijgen is, is niet vereist".

Nu is juist dit niet erg ter zake, een vergelijking met de bewijsvoering, zoals die gebruikelijk is in de natuurwetenschappen, zou meer to the point geweest zijn. We zijn immers niet op zoek naar een virtuele werkelijkheid, zoals in de wiskunde wordt beschreven - en van nut blijkt in het dagelijks leven -, maar naar *'the real thing'*, net zoals in de natuurwetenschap. De natuurwetenschap kan hierbij bogen op een ervaring van millennia in het wegen van bewijzen. Daar had Corstens beter aansluiting bij kunnen zoeken. Ik kom daar nog op terug.

Wat heet overtuigend te zijn? Wanneer is iets overtuigend?

Volgens mij hebben wij het dan over meerdere zaken naast en door elkaar:

- *wat is de kwaliteit en volledigheid van het bewijs?*
- *welke overtuigingskracht bezit de aandrager van dit bewijs?*
- *welke overtuigingskracht bezit de bestrijder van het bewijs?*

En 'last but not least':

- *hoe gemakkelijk laat de rechter zich overtuigen?*

Die laatste vraag is wellicht nog het moeilijkst te beantwoorden. Er blijkt - eenvoudigweg een ervaringsfeit dat iedereen kan controleren - nogal wat variatie te zitten in het gemak, waarmee mensen zich laten overtuigen.

Zo bestaan er mensen die zichzelf 'gelovig' noemen en daarmee laten blijken dat zij iets geloven met volle overtuiging, zonder dat zij daarvoor een bewijs geleverd hebben gekregen. Minstens 75% van de wereldbevolking geeft blijk van die instelling. Soms zijn zij daar trots op. Zij spreken dan van een 'sterk geloof'. Soms leidt die overtuiging tot zeer ingrijpende acties die door anderen weer sterk

worden afgekeurd en bestreden, dit vaak dan weer op grond van een andere 'overtuiging'. Ook rechters behoren soms/vaak tot een categorie van 'gelovigen', al kunnen wij dat vaak helemaal niet te weten. Zouden zij het verschil kunnen maken tussen het 'geloven' binnen de eigen levenssfeer en het 'overtuigd raken' in professionele zin? Ik zou daar persoonlijk niet afhankelijk van willen zijn.

Alleen de eerste factor - *kwaliteit en volledigheid* - zou er toe mogen doen. Blijft nog steeds de vraag, hoe bepaal je dat? Hoe kun je de kwaliteit en volledigheid van het bewijs 'wegen'? Vooral, als duidelijk is dat de volledigheid van het bewijs bepaald wordt door de geraadpleegde onderzoeksinstanties (recherche, forensisch laboratorium) en het Openbaar Ministerie. De Officier van Justitie bepaalt de samenstelling van het dossier en wordt er daarbij door geen enkele bepaling aan gehouden, een lijst bij te leveren van bewijsstukken die hij of zij juist NIET aan het dossier heeft toegevoegd. Duidelijk is dat zo'n lijst voor de verdediging juist het meest interessant zou zijn...

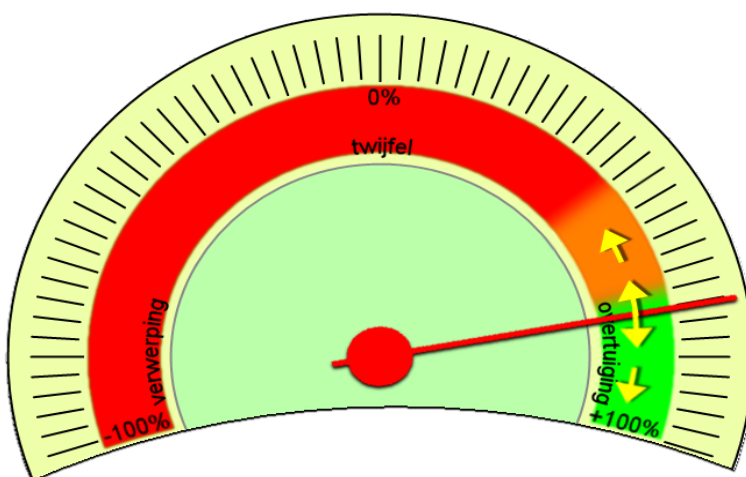
De rechter doet er vaak nog een schepje bovenop, de rechter heeft namelijk de bevoegdheid het bewijs te selecteren, dus een scheiding te maken tussen bewijsstukken die later in het arrest wel of niet zullen meedoen. Bizar, als je erover nadenkt. Hiermee zijn we heel ver verwijderd geraakt van de beginselen van de bewijsvoering in de natuurwetenschappen, waar we in mijn ogen zoveel van zouden kunnen leren en lenen.

Om terug te keren naar het begrip overtuiging, in welke mate kan de kwaliteit van het bewijs leiden tot de gewenste overtuiging en welke mate van overtuiging is nu eigenlijk gewenst? Is er iemand hier buiten die dat weet?

Telepathie

Stel dat je een schaalverdeling kunt maken - geïnspireerd door het 'waarschijnlijkheidsmetertje' bij Derksen (2008, *het OM in de fout*) - lopend van '*volstreckte overtuiging van onschuld*', via '*totaal onverschillig*' naar '*volstreckte overtuiging van schuld*'. Laten wij gemakshalve aannemen dat het eind van de schaal samenvalt met de hypothetische mogelijkheid van 'wiskundig sluitend bewijs'. Noem dat +100%. Bij 'onverschillig' zetten wij 0% en bij 'volstreckte overtuiging van onschuld' staat nu -100%.

Bij welke mate van overtuiging mag de rechter nu veroordelen? Het is natuurlijk een onzinnige vraag. Dit valt niet te kwantificeren. Maar tegelijkertijd staat wel vast (voor mij, maar ook voor Corstens) dat het streepje 100% nooit bereikt wordt. Ergens tussen een streepje dat de rechters 'voldoende' vinden en dat van die 100% stopt de bewijsvoering die nooit compleet is. Hoever is het wijzertje over dat denkbeeldige streepje 'voldoende' heen? De rechter heeft daar wellicht een gevoel bij, maar komt nooit tot expressie ervan. Zeker ook, omdat er een discussie met collega's aan vooraf gaat, waarbij de mate van overtuiging nog kan 'wisselen'. En niet ieder lid van het college van rechters zal in dezelfde mate 'overtuigd' zijn. Dat is het geheim van de raadkamer.

Hoe sterk was de overtuiging van de rechters en hoeveel impact zou het nieuwe bewijs daarop hebben gehad? Om dat te kunnen vast stellen, zouden de leden van de Hoge Raad moeten beschikken over bovennatuurlijke gaven.

Nu de consequentie. We lazen al dat een gegeven: *"dat op zichzelf of in verband met de vroeger geleverde bewijzen met de uitspraak niet bestaanbaar schijnt"* voldoende kan zijn, indien *"het ernstige vermoeden ontstaat dat indien dit gegeven bekend zou zijn geweest, het onderzoek van de zaak zou hebben geleid, hetzij tot een vrijspraak van de gewezen verdachte, hetzij tot een ontslag van alle rechtsvervolging, hetzij tot de niet-ontvankelijkverklaring (..)"*

De Hoge Raad moet zich dus inleven in de gedachtegang van de oorspronkelijke rechtssprekende instantie. Daarmee wordt de Hoge Raad met een onmogelijke taak opgezadeld! Immers blijkt uit het vonnis niet, hoe sterk de rechter overtuigd was van zijn zaak. Was het heel ruim, of was het kantje boord? Welke eisen stelt een bepaalde rechter aan het bewijs? Had de bedoelde omstandigheid het vonnis doen kantelen? Niemand kan dat weten.

Anders gezegd wordt hier van de HR een *telepathische* gave gevraagd en zo hoog is de Hoge Raad nu ook weer niet.

Nieuwe wegen

De houding van de Hoge Raad betreffende het novum is aan een duidelijke evolutie onderhevig geweest. Oorspronkelijk moest het novum echt een nieuwe feitelijkheid omvatten. Geleidelijk aan schoof de Hoge Raad op naar een andere positie: het oordeel van betrokken deskundigen werd steeds belangrijker.

Ook de betekenis van het adjectief 'betrokken' onderging belangrijke wijzigingen, stap voor stap. Kijk maar mee:

In 2000 leek Mr. P.H. Doedens in de Puttense Moordzaak episode I een sterke zaak te hebben. Er was ooit een spermaspoor veiliggesteld, waarin bij nader onderzoek door Dr. P. de Knijff van het FLDO een mitochondriaal profiel was aangetroffen dat ook kon worden geïsoleerd uit twee op het slachtoffer aangetroffen hoofdharen. De uniciteit van het profiel werd destijds vastgesteld als lager dan 1 op 167 (lager = unieker).¹

Hier lag dus een sterk argument voor met het oog op een herziening. In de eerste ronde behoefte het veroordelende Hof slechts 'af te rekenen' met *twee soortgelijke (sperma-)sporen met één profiel* van een onbekende - niet zijnde één van de verdachten - erin. Maar nu, in de aangevraagde herziening waren het tenminste *drie* sporen van verschillende aard met *twee* profielen van *twee* onbekenden.² Natuurlijk kunnen er op een plaats delict meerdere DNA-sporen verwacht worden van onschuldige passanten. Maar de kans dat het samenvallen van twee verschillende profielen in twee verschillende (type) sporen op toeval berust is heel gering, in dit geval tussen de 1‰ en 1%. Vooral omdat die profielen uit sporen stammen die alle op het lichaam van het slachtoffer zijn aangetroffen. Wellicht is deze kans niet klein genoeg om iemand te veroordelen, voor een vrijspraak ligt dit totaal anders.

Toch kwam de Hoge Raad niet tot herziening:

"(..)is de omstandigheid dat die sporen en haren van één en dezelfde persoon - niet zijnde de aanvrager of diens mededader -afkomstig zouden zijn, niet van dien aard dat op grond daarvan het ernstige vermoeden ontstaat dat het Hof, ware het daarmee bekend geweest, de aanvrager zou hebben vrijgesproken van het hem tenlastegelegde. Uit het hiervoor onder 4.2 overwogene volgt immers dat aan het Hof bekend was dat de op het slachtoffer aangetroffen spermasporen en haren niet van de aanvrager en/of zijn mededader afkomstig

¹ Inmiddels (2020 Puttense Moordzaak episode II, zie <http://deemzet.nl/puttenII/2/2/links.htm>) ligt de uniciteit op 1: 768 voor Nederland.

² Later (Putten II alweer, dezelfde link) bleek het te gaan om vier respectievelijk twee sporen en profielen te betreffen, waarbij een onduidelijkheid bleef bestaan, als gevolg van een administratieve fout bij het NFI; alweer *Knoeiwerk NFI*.

zijn, terwijl uit niets kan volgen dat voor het Hof van betekenis is geweest de vraag of die sporen en haren al of niet van één persoon afkomstig zijn."

Een duidelijk staaltje van afwezige telepathie. Het werd later nog erger, toen bleek dat in een nieuwe veroordeling in deze zaak opnieuw voorbij gegaan werd aan dit gegeven.

Maar intussen staat hier een duidelijk piketpaaltje;

1. een nieuw onderdeel ingevoegd aan een bestaand gegeven met ondersteuning van
2. een nieuwe deskundige

is niet voldoende voor een herziening, hoe ingrijpend dit ook was.

De deskundige 1.1

In 2001 lukt de herziening ineens wel, de oorspronkelijke deskundige werd van stal gehaald en kreeg de gelegenheid de volgende aanvulling te geven:

4.9. Prof. Eskes heeft bij zijn verhoor door de Raadsheer-Commissaris op 19 april 2001 in de kern het volgende verklaard. Hij, Eskes, heeft bij het geven van zijn oordeel in hoger beroep niet de beschikking gehad over het sectierapport en de rapporten van het Gerechtelijk Laboratorium. Hij heeft niet geweten, althans is bij zijn oordeelsvorming zich er niet van bewust geweest, dat ook elders dan op het rechterbovenbeen, dus ook rond en in de vagina van het slachtoffer, sperma was aangetroffen. Het beeld van die gezamenlijkheid van sporen brengt hem thans tot de conclusie dat het aangetroffen spermaspoor op het rechterbovenbeen afkomstig moet zijn van degene die ten tijde van de tenlastegelegde en bewezenverklarde delicten een zaadlozing in de vagina van het slachtoffer heeft gehad. Dat laatste leidt hij voorts af uit de omstandigheid dat versleping door een coïtus van zaadvloeistof die afkomstig is van een eerdere coïtus wel mogelijk is, maar alleen binnen ongeveer een half uur na de eerste coïtus, omdat de zaadvloeistof in de schede na dat tijdsbestek is gereduceerd tot plusminus 1 ml.

Voor iedereen die zich in deze zaak heeft verdiept een uiterst dun verhaal als je je realiseert dat juist de aanwezigheid van 'zaadvloeistof' niet kon worden bevestigd. Feitelijk kreeg Eskes hier vrij spel, om zich van een eerdere verklaring te ontdoen en verleende de Hoge Raad zichzelf daarmee vrij spel, om de intussen toch wel erg gewenste herziening af te dwingen:

"Dat brengt mee dat het oordeel van een deskundige in beginsel slechts als een novum kan gelden voorzover daarbij wordt uitgegaan van feiten en/of omstandigheden van feitelijke aard welke niet bekend waren dan wel niet geacht kunnen worden bekend te zijn geweest aan de rechter die de uitspraak, waarvan herziening wordt gevraagd, heeft gewezen. In beginsel, omdat bijzondere omstandigheden, als in het onderhavige geval, kunnen meebrengen dat daarover anders moet worden geoordeeld."

Wat was dan bijzonder? Dat wordt als volgt samengevat:

"Het door die deskundige in de strafzaken gegeven oordeel staat dus in rechtstreeks verband met de bewezenverklaringen."

Waarna dit principe als volgt werd verruimd:

"Daarbij kan in het midden blijven of [een geraadpleegde deskundige] zelf enig verwijt treft van de omstandigheid dat hij zich van bepaalde gegevens die de rechter destijds wel bekend waren - niet bewust is geweest, omdat zulks voor het oordeel dat sprake is van een novum niet van belang is."

(Uitspraak 26 juni 2001 Strafkamer NRS. 03256/00 H 03257/00 H SB/ES Hoge Raad der Nederlanden)

Verderop zal blijken, dat deze gang van zaken één op één overeenkomt met het optreden van deskundige Rijnders in de Deventer Moordzaak.

Verbeterd bewijs

Ook in de herziening van het Hoger Beroep in de zaak "Lucia de B." (LJN: BD4153, Hoge Raad , 08/01492 H) is sprake van een aanvulling van de oorspronkelijke regel ten aanzien van een deskundige oordeel dat vooraf als volgt werd verwoord:

" Voorts kan het novum slechts een omstandigheid van feitelijke aard betreffen. Een mening, overtuiging of gevolgtrekking kan in het algemeen niet als een omstandigheid van feitelijke aard worden aangemerkt. Dat brengt mee dat het oordeel van een deskundige in beginsel - behoudens bijzondere omstandigheden - slechts dan als een novum kan gelden indien deze deskundige is uitgegaan van feiten en/of omstandigheden van feitelijke aard welke niet bekend waren dan wel niet geacht kunnen worden bekend te zijn geweest aan de rechter die de uitspraak heeft gewezen waarvan herziening wordt gevraagd. Daarbij verdient opmerking dat aan de omstandigheid dat de deskundige op wiens bevindingen de bewezenverklaring in belangrijke mate steunt, nadien tot een ander oordeel komt, in beginsel meer gewicht kan worden toegekend dan aan een - van die deskundige afwijkend - oordeel van een andere deskundige (vgl. HR 18 maart 2008, LJN BA1024)."

Vervolgens leunde de toegekende herzieningsaanvraag zwaar op de rapportage van een **nieuwe** deskundige (2008) die gebruikmakend van een andere wijze van rapporteren van bepaalde feiten, deze feiten in een nieuw jasje stak:

"4.3. De vordering tot herziening [door de Advocaat Generaal - Demo] steunt op een drietal omstandigheden (vordering par. 3.7), te weten:

- (i) de informatie uit de grafische registratie van de gegevens van de monitor waarop de baby voorafgaand aan haar overlijden was aangesloten (trendgraphs);*
- (ii) het oordeel van prof. Meulenbelt over de representativiteit van het monster bloederig vocht uit de gaasjes die bij obductie uit het lichaam van de baby zijn veiliggesteld;*
- (iii) het oordeel van prof. Meulenbelt met betrekking tot de mogelijkheid van een natuurlijke doodsoorzaak."*

Punt (i) handelt over informatie, waarover het Hof beschikte tijdens het oorspronkelijke proces, zij het niet in volledige mate en niet in dezelfde format. Het Hof beschikte namelijk wel over zogenaamde trendtabellen. Het verschil wordt nu als volgt verwoord:

"De trendtables geven waarden aan die op een ingesteld tijdsinterval (in dit geval een kwartier) worden geregistreerd. Het is geen gemiddelde over de intervalduur. Trendgraphs behelzen een doorlopende weergave en geven dus een vollediger beeld dan de trendtables."

Het verschil in kwaliteit van deze bewijsmiddelen was het Hof echter wel degelijk bekend:

"Weliswaar heeft de verdediging in hoger beroep aangevoerd dat de trendgraphs wezen op een korte eerste monitorloze periode, maar zij heeft het Hof niet geconfronteerd met de uit die trendgraphs blijkende tijdspanne van zes minuten. De precieze interpretatie van de trendgraphs - waarvoor specialistische kennis is vereist - en dan meer in het bijzonder in relatie tot hetgeen in de trendtables is vastgelegd, is in hoger beroep niet uitdrukkelijk voorwerp van onderzoek geweest. Een en ander vormt een aanwijzing dat het Hof niet ervan op de hoogte was dat uit de trendgraphs volgt dat de desbetreffende periode slechts zes minuten bedroeg."

Ofwel, een reeds tijdens het oorspronkelijke proces opgemerkt hiaat in de bewijsvoering blijkt nu alsnog bij te dragen aan de mogelijkheden om tot herziening te komen. En voorts blijkt hieruit dat het Hof over diezelfde trendgraphs beschikte of kon beschikken. Op zich vormt dit weer een heel duidelijke parallel met de Deventer Moordzaak, waar zogenaamde electroferogrammen van het DNA-bewijs ten opzichte van de eerder gepresenteerde tabellen veel extra informatie bleek te bevatten. Anders dan in het bovenstaande geval, werd dit aanvullende bewijs door het parket van de Hoge Raad beoordeeld. Ook dit zal later weer aan de orde komen.

De deskundige 2.0

Voor de vernieuwing van het herzieningsrecht was vooral belangrijk dat een nieuwe deskundige (prof. dr. J. Meulenbelt - 2008) ten tonele was verschenen die zich echter baseerde op dezelfde informatie die door de oorspronkelijke deskundige (prof. dr. De Wolff) was gehanteerd, gelezen diens verklaring 2002 (W):

*"Over de representativiteit van het bloederig vocht uit de gaasjes (pp. 79 - 83) schreef ik in mijn rapportage aan de rechter-commissaris op 12 september 2002 reeds: Ik kan mij **zonder nadere gegevens** over het 'bloed uit de gaasjes' van (...) **geen oordeel vormen** over de mate van de intoxicatie. **Als** dit materiaal qua samenstelling (...) **inderdaad** overeenstemt met bloed, dan is de conclusie dat hier sprake is van een ernstige intoxicatie met digoxine."*

Het ging hierbij om het digoxine gehalte in een vloeistof die bij de tweede obductie was verzameld en de vraag of die vloeistof representatief was voor de samenstelling van het bloed bij overlijden. Een vraag die nooit werd beantwoord. Dat blijkt bijvoorbeeld ook uit de verklaring van de deskundige dr. K.J. Lusthof (NFI) in 2004:

"Als je de waarde van het bloed voor waar aanneemt, moet er in ieder geval vlak voor het overlijden een hoge dosis [digoxine] zijn toegediend"

De deskundigen hielden meerdere slagen om de arm - "(..) zonder nadere gegevens (..) geen oordeel (..) Als (..)" - , waaraan het oordelend Hof voorbij was gegaan. Precies die zorgen, waarop de nieuwe deskundige (M) zijn afwijzend oordeel baseerde:

"Het vocht in de gaasjes kan niet als representatief worden beschouwd voor normaal verkregen postmortaal bloed. De uitslagen verkregen uit het vocht van de gaasjes kunnen niet gebruikt worden bij de evaluatie of hier sprake is van een digoxinevergiftiging. (...) Wel is er sprake van digoxine aanwezigheid in het lichaam, die niet te verklaren valt uit de aangereikte stukken over het klinisch beloop."

De formuleringen zijn redelijk verschillend, maar uit beide citaten blijkt dat beide deskundigen geen sluitend bewijs ontwaarden. De facto geeft de nieuwe deskundige nog eens aan dat het "digoxine-probleem" niet helemaal van de baan is. De aanleiding tot het toestemmen in de herziening was niet zozeer het verschil in inzicht van de deskundigen, maar de verwerping van de interpretatie door het Hof van het voorliggende bewijs, lees weer de HR (mijn nadruk):

*"Het voorgaande roept de vraag op of uit het oordeel van prof. De Wolff dat aan de betrouwbaarheid van de door het NFI gerapporteerde digoxinewaarden in het bloed "niet behoeft te worden getwijfeld", mag worden afgeleid dat hij daarmee ook het bloedmonster representatief acht voor op een gebruikelijke wijze verkregen postmortaal bloed. Het Hof heeft het oordeel van prof. De Wolff kennelijk in die zin geïnterpreteerd. Het lijkt thans veeleer aannemelijk dat hij bij dat oordeel **veronderstellenderwijs** van die representativiteit is uitgegaan."*

Hier staat - voor de goede verstaander - gewoon te lezen: *het Hof heeft het niet begrepen*. Maar dat is formeel geen herzieningsgrond en nu ineens wel!

Intussen heeft de Hoge Raad hier vastgesteld dat het Hof het bewijsmiddel 'oordeel van de deskundige' niet juist heeft 'gewogen'. Echter, een dergelijke 'weging' van het bewijs is in het traditionele herzieningsrecht het primaat van de feitenrechter.

Wat hier gebeurt, betekent een verruiming van het herzieningsrecht.

Ook bij punt iii geeft de Hoge Raad de nieuwe deskundige vrij baan, omdat

"De discrepantie in de conclusies van [de nieuwe deskundige] en van [de eerste deskundige] zijn - in ieder geval ten dele - veroorzaakt [zijn] doordat [zij] niet over hetzelfde dossier hebben beschikt."

Daarbij lijkt het een open deur dat de tweede deskundige over het meest volledige dossier zal hebben beschikt. Ofwel, staat hier gewoon te lezen dat een herziening moet worden toegestaan, indien het originele dossier in ernstige mate onvolledig was. Ook hier liggen parallellen met de Deventer Moordzaak voor het grijpen.

De deskundige X

In de zaak Ina Post zien we nog een andere variant: er is geen deskundige geraadpleegd, om het tijdstip van het delict te bepalen, terwijl er wel gegevens beschikbaar waren, om dit mogelijk te maken (lichaamstemperatuur). Alsnog werd een deskundige ingeschakeld die met een uitkomst kwam die Ina Post vrijpleitte. De Hoge Raad accepteerde deze gang van zaken.

Jurisprudentie

Tijd voor een samenvatting van het voorafgaande:

1. Het thema deskundige X opent de route naar het alsnog in beeld brengen van een bewijsstuk dat voorheen werd genegeerd. Een nieuwe deskundige kan hier dan bij worden gezocht.
2. Het thema deskundige 2.0 opent de weg naar het invoegen van - eventueel al bekende - bewijsstukken aan het dossier, gevolgd door een revaluatie door een nieuwe deskundige.
3. Het thema deskundige 1.1 opent de weg naar het herzien van een deskundigenoordeel, indien de deskundige zelf van mening is dat hij op weg was gestuurd met onvolledige subsidiair onjuiste informatie.³

De diversiteit aan casussen laat zien dat het daarbij niet langer van belang is dat de *oorspronkelijke* deskundige van mening veranderd. Een nieuwe deskundige - ter vervanging of gloednieuw - kan de herziening ook onderbouwen.

Het piketpaaltje uit 2000 is compleet omgezaagd.

De herziening 2006/8

De herziening 2006/8 had nooit mogen mislukken. Het bevatte alle elementen van de hierboven besproken evoluties in het standpunt van de Hoge Raad en meer.

De mislukking is voor een deel terug te voeren op een oplopende verwarring in het herzieningsproces: gelijktijdig met dit proces voerden Maurice de Hond en het Openbaar Ministerie een discussie onder de noemer van een 'Oriënterend Onderzoek'. Dit onderzoek was zo chaotisch van opzet dat significante resultaten bleven liggen en daarmee buiten de herzieningsprocedure bleven. Andere resultaten hadden niets met het herzieningsverzoek te maken, maar werden alsnog het herzieningsverzoek binnengeloodst met desastreuze gevolgen: ze waren slecht gefundeerd.

³ Het thema onjuiste informatie komt in de besproken casus niet voor, maar is zoveel ingrijpender dan het thema onvolledige informatie, dat toevoeging voor zichzelf spreekt.

Het is niet goed mogelijk een schuldige hiervoor aan te wijzen, niemand had de regie. Een ander deel van de mislukking werd veroorzaakt door het optreden van de AG van dienst, mr. Machielse. Hij maakte gebruik van ongeldige bewijsmiddelen en onjuiste redeneringen.

Hoeveel middelen er werden ingebracht, hangt af van de indeling die men kiest. Dat kan duidelijk op meerdere manieren. Ik geef eerst een - wat opgeschoond - lijstje van de middelen, zoals ik die meen te herkennen, inclusief de uiteindelijke afloop bij de HR. Daarbij geef ik aan hoe het ook anders had kunnen of moeten aflopen, mede gezien het afgezaagde piketpaaltje

De derde donor

- a. Knoops mocht een 'second opinion' aanvragen over het DNA-onderzoek bij het Britse *the Forensic Science Service*. De onderzoekster Dr. Kenny draagt hierin vier DNA sporen aan die wijzen op een niet geïdentificeerde (=derde) DNA-donor. Het gaat om sporen in vlekken die gerapporteerd werden als delict-gerelateerd (#18, #19 en #20).
- b. Merkwaardigerwijs wordt nergens aangegeven, welke markers Kenny op het oog had (zie *Knoeiwerk NFI, Contra-expertise FSS*).
- c. Verdere verloop: het NFI stelt dat Y-chromosomaal onderzoek uitsluitend kan geven en professor De Knijff rapporteert een voor de verdediging negatief resultaat.
- d. Conclusie HR: geen derde donor.
- e. Conclusie die getrokken had moeten worden: de eventuele derde donor moet dan een vrouw zijn, aangevuld met: dit laat de mogelijkheid open van een vrouwelijke dader of op zijn minst van een andere hypothese voor de verspreiding van de aangetroffen sporen.

Vooringenomenheid NFI-onderzoekers

- a. Het NFI geeft in meerdere verklaringen aan, gespeeld te hebben met de gedachtegang dat het zakelijk contact tussen Louwes (L) en het slachtoffer (W) voorafgaande aan het delict helemaal niet had plaats gevonden.
- b. Conclusie HR: het Hof wist dat dit probleem speelde.
- c. Conclusie had kunnen zijn: er zijn genoeg bewijzen dat dit contact er inderdaad was. Er werd tijdens het proces op een cruciaal moment gesteld dat de AG het tegendeel zou bewijzen. Het NFI heeft op het moment dat zij de rapportages opstelde niet meer onbevooroordeeld kunnen oordelen. Met de publicaties van het NFI die ná het proces verschenen werd dit manifest (beschreven in *Knoeiwerk NFI, vooringenomenheid*).

NFI-brochure geeft nieuwe informatie DNA-sporen

- a. Een NFI-brochure geeft aan dat speekselsporen (naar verhouding) veel meer DNA bevatten, dan tot dan bekend was.
- b. Conclusie HR: de mogelijkheid van depositie van speeksel is ter rechtszitting aan de orde geweest en is geen novum.
- c. Conclusie had kunnen zijn: de uitkomsten van de afwegingen worden door dit nieuwe gegeven beïnvloed, in het bijzonder omdat het bij de sterkte van spoor #20 een rol speelde. De hele geschiedenis lijkt sterk op de gang van zaken rond de bepaling van het digoxine gehalte in een slecht gedefinieerd spoor in de zaak Lucia de B. (Deskundige 2.0).

Prof. De Knijff neemt - onjuist weergegeven - verklaring terug

- a. De Knijff stelde volgens het arrest dat de hypothese van speekseldepositie niet waarschijnlijk was en werd in deze zin geciteerd. Dit betekent dat het vonnis gebaseerd was op een deskundigenoordeel. Prof. De Knijff trekt deze stelling nu in, dit wordt doorgaans erkend als een novum. Dit wordt nog eens versterkt door de - niet goed uitgewerkte -

vaststelling dat de oorspronkelijke uitspraak terug te voeren is op onbegrip van de zijde van het gerechtshof.

- b. Conclusie HR: speekseldepositie was een onderwerp tijdens de zitting, dus geen novum.
- c. Conclusie had kunnen zijn: vonnis steunde op de nu ingetrokken verklaring en steunde daar ten onrechte op, want was gestoeld op onbegrip en onjuiste weergave. Dit moet dus over, dus herziening (beschreven in *IJzersterk*). De parallel met de gang van zaken in de 2001 herziening Puttense Moordzaak (hierboven in *Deskundige 1.1*) is treffend en wordt nog eens versterkt door de vaststelling dat De Knijff onjuist werd geciteerd. Ook bleven de opmerkingen van De Knijff in de Telegraaf van 11 februari 2006 onbesproken.
- d. Nog eens moet worden vastgesteld dat het Hof duidelijk koos voor de bijdragen van ing. Eikelenboom betreffende de DNA-sporen en het functioneren van de crimescope boven de opmerkingen van Dr. De Knijff. Eikelenboom zette zichzelf neer als sporendeskundige, maar dat gold echt alleen maar voor bloedsporen. Voor het overige sporenbeeld had het Hof moeten vaststellen dat De Knijff veel beter gekwalificeerd was.

Vlekje #10 is wel een mengprofiel

- a. Vlekje #10 bevatte 3 am-kenmerken van het slachtoffer, dus het Hof was onjuist geïnfomeerd: in plaats van een enkelvoudig profiel toch een mengprofiel. De implicatie - het bloedvlekje kan dus heel goed van het slachtoffer zijn geweest - wordt echter nergens gesteld (zie *Bloed Zien*). Het middel wordt opgevoerd in een reeks opmerkingen betreffende de vrijgegeven profielen en mist daarom de benodigde impact.
- b. Verdere verloop: dit middel raakt in de besprekingen vermengd met het eerste middel (*De derde donor*), omdat het zich ook uitstrekt tot sporen, waarover het eerste middel handelt. Hierdoor verliezen alle partijen het overzicht en raakt de essentie verwaterd (dat het profiel van W in spoor #10 valt aan te wijzen).
- c. Merkwaardig is het ook dat Kenny in de contra-expertise nergens rept over deze extra kenmerken in spoor #10 en wel over extra kenmerken in de sporen #18, #19 en #20. Wel geeft ze een aanvulling, waaruit zou kunnen blijken dat ze hierover werd ondervraagd:

I have been provided with a copy of the following documents:

1. *Ernst Louwes DNA as "convincing" evidence for a murder (email dated 25/01/07)*
2. *The stains on the blouse (email dated 29/01/07)*
3. *Proof of actions with the Blouse on the scene of the crime (email dated 01/02/07)*
4. *The way the blouse was stored by the TR and NFI (email dated 02/02/07)*

- d. De AG vindt al gauw een uitweg voor spoor #10:

Conclusie AG:

6.2. (...) Als bijlage 20 is echter een memo gevoegd van de hand van Janneke Boumans, kantoorgenote van de indiener van deze herzieningsaanvraag, inhoudende conclusies die uit deze onderzoeksgegevens zijn getrokken. Die conclusies komen er in de kern op neer dat de overeenkomsten van de profielen met die van aanvrager minder duidelijk zijn dan door het NFI is gesteld. Bij gelegenheid van de mondelinge toelichting zijn deze conclusies nog eens toegelicht. Op basis van deze conclusies stelt aanvrager dat er sprake is van een novum.

6.3. Ik volsta ermee op te merken dat de beoordeling van de betreffende onderzoeksgegevens een dermate specialistisch karakter draagt, dat in de procedure tot herziening zonder toelichting van een deskundige niet de betekenis van deze gegevens kan worden beoordeeld. De FSS heeft geen reden gezien om te twijfelen aan de wijze waarop het NFI het DNA-onderzoek heeft uitgevoerd. In ieder geval kan

niet een beroep worden gedaan op een eigen - niet als deskundig aan te merken - analyse.

Dit leidde bij Knoops wel tot tegenspraak:

85. De AG gaat er voorts ten onrechte aan voorbij dat belangrijk is dat de weergave van de piekenprofielen niets meer en minder is dan een aflezing van de data die hierop door een ieder kunnen worden gelezen; daarvoor behoeft men geen 'wiskundige' te zijn. Mevrouw mr. J. Boumans die deze analyse in bijlage 20 incorporeerde heeft derhalve de data, af te leiden uit de piekenprofielen, onder elkaar gezet waaruit de conclusie voor zich zelf spreekt. Dit memo en analyse is overigens tot stand gekomen na ruggespraak met mevrouw Van der Meij, DNA deskundige verbonden aan het IFS (Independent Forensic Services), hetgeen duidelijk blijkt uit de memo van mevrouw mr. J. Boumans. De stelling van de AG mist dus feitelijke grondslag.

Maar zonder resultaat, de HR ging hier verder niet op in, mede door het ontbreken van een handvat in het commentaar van Kenny betreffende spoor #10:

7.8.3. Het FSS-rapport (productie 3), waaraan - naar de Hoge Raad begrijpt - mede vorenbedoeld door het NFI vervaardigd overzicht ten grondslag ligt, houdt onder meer in: "I have reviewed the DNA profiling results based on the information provided to me and I agree with the results of the Netherlands Forensic Institute with respect to the attribution of DNA to either [het slachtoffer] and/or Mr Louwes. However, there are possible additional DNA components not associated with the profiles of either [het slachtoffer] or Mr Louwes present in the profiles obtained from three areas of light red staining- stains 18, 19 and 20. This possible additional component consists of a single additional peak in stains 18 and 19 and two additional peaks in stain 20. However, they are present at a very low level and it is not possible for me to determine whether they actually indicate additional DNA from another source or whether they are just features (artefacts) of the DNA profiling tests."

- e. Conclusie had moeten zijn: de zekerheid rond spoor #10 is weg, evenals, zie het eerste middel, de zekerheid rond de sporen #18, #19 en #20. Daarmee vervalt de gehele bewijsconstructie. Overigens kwam de HR - door de verwarring en de omissie bij Kenny - in feite helemaal niet toe aan het beoordelen van dit middel, mede omdat nadere uitleg over het belang van de am-kenmerken in spoor #10 ontbrak. Ook ontbrak een verwijzing naar spoor #42, waar zich iets soortgelijks afspeelde: het NFI zag dit spoor als enkelvoudig (L) en het FLDO (Forensisch Laboratorium voor DNA Onderzoek van Prof. Dr. P. de Knijff) beoordeelde dit spoor als een gemengd profiel (L+W).

CD-ROM foto's blouse

- a. Uit het bestuderen van de foto's valt onontkoombaar vast te stellen dat er contaminatie van de blouse heeft plaatsgevonden.
- b. Verdere verloop: helaas werden niet alle voorkomens op de blouse hiertoe aangewezen en werd er teveel ingegaan op het belang van een mes dat aan een mogelijke andere verdachte werd toegeschreven. Daardoor bleef het belang van het verplaatsen van sporen - en dus ook van DNA - naar andere plaatsen op de blouse na het veiligstellen van dit bewijsstuk onderbelicht. Het Hof had gesteld (de mogelijkheid van) contaminatie onaannemelijk te achten.

- c. Conclusie HR: het onderwerp contaminatie was ter zitting uitvoerig aan de orde geweest, dus geen novum.
- d. Conclusie had moeten luiden: het Hof vond contaminatie onaannemelijk. Nu is echter gebleken dat daadwerkelijk contaminatie heeft plaatsgevonden. Het Hof heeft zich klaarblijkelijk niet gebaseerd op de volledige informatie, zoals de fotovergelijkingen. Hiermee valt de basis van het afwegingsproces tussen de verschillende hypothesen - geweldhypothese en zakelijke overdracht - weg en moet er worden herzien.

Radiopropagatie

- a. In tegenstelling tot verklaringen ter rechtszitting, waarop het Hof zich baseerde, is er wel degelijk sprake geweest van (weersomstandigheden leidend tot) inversie, waardoor een versterkte ontvangst over grote afstand wel degelijk mogelijk was.
- b. De volgende aanvulling had de aanvraag robuuster kunnen maken: het Hof had om het verzuim TA-gegevens aan te vragen heen geredeneerd; het Hof kon ook zonder deze peilgegevens tot een conclusie komen, wegens de uitvoerige deskundigenverklaringen die hiervoor in de plaats konden worden gesteld. Wegens een aantal geconstateerde onjuistheden hierin is deze constructie niet meer te handhaven.
- c. Conclusie HR: ook onder die bijzondere omstandigheden, had een mobiele telefoon gewoon contact moeten maken met de meest dicht bijzijnde de mast.
- d. Conclusie had kunnen luiden: ter compensatie van het ontbreken van peilgegevens nam het Hof genoegen met een combinatie aan deskundigenverklaringen. De samenhang hierin is nu weg. Een bouwsteen daarin is de onmogelijkheid van versterkte propagatie. Op basis van het nieuwe gegeven, is deze onmogelijkheid gewijzigd in een mogelijkheid en dient een nieuwe afweging te worden gemaakt in een herziening.

Daderkennis

- a. De beheerder van de begraafplaats meldde zich in 2006 bij Maurice de Hond met de mededeling dat een betrokkene al op de ochtend van 24 september aan hem had verklaard, hoe de weduwe was omgebracht.
- b. Verdere verloop: in het politieonderzoek was een dergelijke verklaring ook opgenomen, maar vond het bedoelde incident 14 dagen later plaats. Dit onderdeel werd in een laat stadium ingebracht en overheerste vanaf dat moment de herzieningsprocedure. Het onderdeel mondde uit in een aantal getuigenverhoren, waarbij onder meer bleek dat het niet waarschijnlijk geacht kon worden dat de beheerder zich de juiste tijdstippen herinnerde.
- c. Conclusie HR: de beheerder zal zich in de datum hebben vergist, zoals hij meerdere andere data ook dooreen haalde.
- d. Conclusie kon moeilijk anders luiden. Wel kreeg dit onderdeel zoveel aandacht dat de andere, veel beter gewortelde bezwaren onvoldoende aandacht kregen.

Complete evaluatie

Uiteindelijk was de hele aanvraag verzand. Een verwarrende rol speelde het oriënterend onderzoek dat het OM had opgestart naar aanleiding van door Maurice de Hond opgeworpen punten. Deze punten divergeerden van de herzieningsgronden van Knoops. Maar Knoops voelde zich wel gedwongen van sommige onderdelen van het oriënterend onderzoek gebruik te maken en raakte daarmee steeds verder in een spagaat. De rol van het NFI in het oriënterend onderzoek kwam vooral naar voren in het hoofdstuk *Knoeiwerk NFI*.

De aandacht in de media voor de grafopening, aangezwengeld door Maurice de Hond, zal aan het geheel geen goed gedaan hebben. De verklaring van de beheerder was duidelijk onbetrouwbaar, hij had de chronologie van de gebeurtenissen niet op orde. Hierdoor kreeg de Hoge Raad de mogelijkheid voor een afwijzing op een dienblaadje. En daarmee werd een aantal in mijn ogen zeer terechte herzieningsgronden opzij geschoven.

Bij de middelen 'De derde donor' en 'Vlekje #10 is wel een mengprofiel' had de verdediging eigen deskundigheid moeten inschakelen. Voorts had er een duidelijker verbinding gemaakt kunnen worden tussen de aanwezigheid van DNA-sporen van W in de vlekjes #10 en #42 enerzijds en het onderwerp contaminatie anderzijds.

2012 De herziening die er nooit kwam

Op basis van de jurisprudentie, zoals beschreven in paragraaf *Nieuwe wegen* stuurde ik in 2012 een compleet voorstel naar Knoops voor een volgens de nieuwe normen haalbare herzieningspoging. Daartoe formuleerde ik een achttal gronden die ik hier nog eens kort de revue laat passeren:

1 Het juridisch platform

- 1.1. *Een novum kan ontstaan, indien blijkt dat een deskundigenoordeel was gebaseerd op een onvolledige kennis van de omstandigheden, waarop zijn oordeel van toepassing werd geacht, ook als die omstandigheden wel aan de feitenrechter bekend waren.*
- 1.2. *Een novum kan worden bereikt op basis van een nieuw deskundigenoordeel, indien dit aantoonbaar gebaseerd is op een bredere basis, zelfs, indien de elementen daarin al aan de feitenrechter bekend waren geworden.*
- 1.3. *Een novum kan ontstaan, indien reeds bekende maar niet beoordeelde feiten alsnog aan een deskundigenoordeel worden onderworpen.*
- 1.4. *In de Deventer Moordzaak treden 'klassieke' novums op, mede op basis van uitkomsten van het oriënterend vooronderzoek uit 2006/7, deels ongepubliceerd.*
- 1.5. *In de Deventer Moordzaak bevat het dossier tegenstrijdigheden, terug te voeren op het onderscheid in waardering van primaire en secundaire bronnen. Om een dergelijke ongewenste situatie te ontwarren is volgens de aanvrager een herziening geboden.*
- 1.6. *In 2006/7 werd nieuw onderzoek verricht, waarvan de resultaten nooit de rechter hebben bereikt. Deze situatie valt slechts via een herziening te herstellen.*
- 1.7. *De Hoge Raad heeft toegestaan, dat argumenten die 'an sich' niet de status novum kunnen dragen, bijdragen aan het bereiken van de status novum met behulp van andere argumenten.*

2 Versterkte radiopropagatie of niet?

- 1.8. *Omtrent het wel of niet beschikbaar zijn van de timing advance (hierna ook aangeduid als TA) gegevens werd het Hof een onvolledig beeld geschetst, door af te gaan op de verklaring van een getuige -dhr. Emaus- die niet het gehele onderzoekstraject had meegemaakt, subsidiair niet wist te verwoorden.*
- 1.9. *Op basis van een verklaring van heer Emaus, uitgaande van een onjuiste weergave van de inhoud van de verhoren van de heer Louwes, hebben meerdere deskundigen een mening gegeven omtrent de mogelijkheid van een mobiel telefoongesprek vanaf 't Harde. Dit terwijl deze mogelijkheid zo specifiek niet werd opgeworpen door de heer Louwes.*
- 1.10. *De weerlegging van de mogelijkheid van onwaarschijnlijke radioverbindingen door de desbetreffende deskundigen vond plaats op basis van een aantoonbaar onjuiste raadpleging van een weerrapport en op basis van een weerrapport, dat minder en minder specifieke*

gegevens bevatte, dan op dat moment hadden kunnen worden opgevraagd. Dat laatste aspect is het Hof niet voorgelegd.

- 1.11. *Het belang van de wel-of-niet versterkte radiopropagatie werd ter rechtzitting ten onrechte gekleineerd door een onjuiste uitleg van de inhoud en werking van zogenaamde "lijsten van nabijgelegen basisstations".*

3 De rozerode vlekken en het ontbreken van fotoluminescentie

- 3.1. *De aanname van het delict-gerelateerd zijn van de DNA-sporen in de rozerode vlekken heeft er geen rekening mee gehouden dat de rozerode substantie zelf het uitdoven van de fotoluminescentie heeft veroorzaakt. Met de resultaten van later gehouden NFI-onderzoek is dit laatste meer dan waarschijnlijk geworden.*
- 3.2. *In het proces zijn elementen in deskundigenverklaringen terechtgekomen die verder gaan dan op grond van de deskundigheid van de betrokkenen verantwoord mag worden geacht.*
- 3.3. *Daarnaast is gebruik gemaakt van de resultaten van een detectie-instrument, als ware het een analyse-instrument. Een grondige validatie van deze toepassing is gladweg niet voorhanden en dus is deze toepassing niet gefundeerd.*

4 Telefoongegevens en het Oriënterend Onderzoek

De schoonheidsspecialiste zou volgens de gegevens van de recherche en in navolging hiervan volgens het vonnis, waarvoor herziening wordt gevraagd op vrijdag 24 september 1999 meerdere keren tevergeefs telefonisch contact hebben gezocht met de woning van het slachtoffer.

Nader onderzoek leert dat deze pogingen pas zaterdagmiddag daaropvolgend plaatsvonden. Het Oriënterende Onderzoek (bijlage 33) heeft bevestigd dat mutatie 017 uit het tactisch journaal de juiste telefoongegevens bevat.

5 De poststapel

De volgorde van de poststukken en kranten op de mat achter de voordeur van de woning van het slachtoffer laat zien dat deze gecreëerd is door de dader(s). Dit betekent dat deze belang had(den) bij een verschuiving van het tijdstip van het delict voor het zichzelf verschaffen van een alibi.

6 Postmortale verschijnselen

Postmortale verschijnselen op de foto's van de PD kunnen worden vergeleken met soortgelijke verschijnselen, als beschreven in het sectieverslag. Ook hebben de postmortale verschijnselen op de foto's een op zichzelf staande betekenis, alsmede een betekenis in relatie met relevante gegevens in het rapport van de Technische Recherche. Alle gegevens tezamen zijn slechts begrijpelijk vanuit de stelling dat het delict rond de nacht van vrijdag 24 op zaterdag 25 september 1999 plaatsvond.

7 Het zaakdossier

- 7.1. *De huishoudster miste wel degelijk iets in de woning.*
- 7.2. *De weekkalender werd niet per se gebruikt voor afspraken.*
- 7.3. *Afgaande op verklaringen zagen sommige buurtbewoners het slachtoffer op 23 september voor het laatst. Deze worden genoemd. Anderen zagen haar daarvoor voor het laatst, maar een aantal ook nog op 24 september.*
- 7.4. *De bestelling van het brood werd door de bakker niet bevestigd. Er werd ook nooit een datum genoemd.*
- 7.5. *De datum voor de afspraak met de schoonheidsspecialiste werd door haar niet zoals weergegeven genoemd.*

- 7.6. *De door het dossier aangegeven reden van afwijking van telefoontijden is verzonnen.*
- 7.7. *De overeenkomst tussen het gevonden mes en de vlek op de blouse is verzonnen.*
- 7.8. *Het verondersteld onregelmatige gedrag van de aanvrager in de rol van executeur met bezit gaat voorbij aan de informatie van de bankmedewerkster en de administratieve problemen die daarbij opdoken.*
- 7.9. *De bespreking van het veronderstelde bezoek van Louwes in de ochtend van 23 september 1999 is verdeeld over twee paragrafen en verwarrend, ten dele ook onjuist. In die bespreking ontbreekt een verwijzing naar de beschikbare bewijsmiddelen, om te kunnen vaststellen dat dit bezoek inderdaad heeft plaatsgevonden.*
- 7.10. *In het dossier ontbreken de bankgegevens van het slachtoffer, waarmee het wellicht mogelijk was geweest haar gangen beter na te gaan.*

8 Het Oriënterend Onderzoek

- 8.1. *Het rapport wijzigt de positie van ARA852#20 van het rechter voorpand naar het linker voorpand, zonder dwingende reden.*
- 8.2. *De contra-expertiseresultaten van Kenny zijn ten onrechte verworpen, omdat de gebruikte tegen-analyse alleen op mannelijke donoren is gericht.*
- 8.3. *De herhaalde geweldshypothese beroept zich op een correlatie naar plaats die een anticorrelatie blijkt te zijn.*
- 8.4. *Zonder zich duidelijk over de betekenis uit te spreken, vergelijkt het rapport het aantal autosomale sporen met het aantal Y-STR-sporen, terwijl de uitslag van deze vergelijking op voorhand bekend zou moeten zijn en geenszins belastend is.*
- 8.5. *Het NFI bespreekt mogelijke vormen van DNA-overdracht, maar laat daarbij de mogelijkheid dat het DNA via speeksel is overgebracht buiten beschouwing.*
- 8.6. *Het NFI bespreekt nieuwe DNA-bemonsteringen, maar laat achterwege, conclusies te trekken uit het feit dat vele bloedmonsters geen profiel opleveren.*
- 8.7. *Het NFI meldt dat ARA852#10 naar de onderliggende textiellaag is doorgedrukt en trekt de conclusie dat hiervoor meer dan oppervlakkig contact nodig is.*
- 8.8. *Sub 2. Het NFI geeft aan een meer structureel DNA-onderzoek aan de blouse voor te staan, maar verzuimd aan te geven, waarom zij dit niet meteen heeft nagestreefd, waardoor zij de gelegenheid voorbij liet gaan te onderzoeken of de DNA-sporen door zakelijk verkeer zijn ontstaan.*
Sub 3. Het NFI kondigt onderzoek naar DNA in nagelvuil aan, terwijl dit spoor helemaal niet voor handen is. Het OM rapporteert later in het nagelvuil DNA van de aanvrager te hebben aangetroffen.
Sub 5. Het NFI toont zich geïnteresseerd in een onderzoek naar de biologische entiteit van de gevonden DNA-sporen, maar verzuimd duidelijk te maken, hoe het zo'n onderzoek wil entameren.
- 8.9. *Het NFI treft bloedsporen aan die zijn ontstaan na de vondst van het slachtoffer, maar verzuimt te vermelden dat eenzelfde lot de DNA-sporen kan zijn beschoren, waardoor analyses omtrent de locaties en correlaties op losse schroeven zijn komen te staan.*
- 8.10. *Het NFI test twee hypothesen, zonder zich afdoende te baseren op reeds aanwezige sporen in deze zaak, waardoor de test bij voorbaat nutteloos is.*

Wetswijziging 2012 omtrent de herziening ten voordele

Deze herziening werd door Knoops in 2013 gebruikt om een nieuwe poging te lanceren. Deze wetwijziging had een duidelijke aanleiding.

In 2000 vond een delict plaats in het Schiedamse Beatrixpark plaats, waarvoor één van de ontdekkers van het misdrijf (doodslag op een tienjarig meisje) zonder enig materieel bewijs werd

veroordeeld. Hij werd onder dusdanig zware druk gezet dat hij een - meteen weer ingetrokken - bekentenis aflegde. In 2004 bekende een ander het misdrijf. De bekentenis werd geheimgehouden. Vlak daarna werd de herziening, aangevraagd door de oorspronkelijk veroordeelde nog afgewezen. Kort hierop werd de nieuwe bekentenis toch geopenbaard en nader onderzoek gestart. Bij die gelegenheid bleek dat er DNA-materiaal gevonden was dat was achtergehouden. Dat materiaal wees de nieuwe dader als schuldige aan, maar was tevens ontlastend voor de veroordeelde. Deze had dus in geen enkel stadium van de rechtsgang als schuldige mogen zijn aangemerkt.

De ophef die volgde leidde tot de overweging dat een instituut dat op grotere afstand stond tot de rechtsmacht een rol moest krijgen: de Commissie evaluatie afgesloten strafzaken, ingesteld in 2006.

Commissie evaluatie afgesloten strafzaken

Helaas werd de commissie vooral bevolkt door juristen en ingesteld onder auspiciën van het College van procureurs-generaal, dus weer ging het slagergilde zijn eigen vlees keuren. Ook de CEAS zelf zag de daaruit voortvloeiende beperkingen. Nochtans wist het CEAS een aantal justitiële dwalingen zoals de zaken Lucia de Berk en Ina Post weer in het juiste spoor te krijgen.

Een uitvloeisel van het optreden van deze commissie was dat er een roep kwam voor een degelijker fundament in de vorm van een wetswijziging.

Wet hervorming herziening ten voordele

In 2009 werd de Wet hervorming herziening ten voordele ingediend, in 2011 werd deze door de Tweede Kamer unaniem aanvaard, waarna de Eerste Kamer in 2012, bijna drie jaar later de wet bekrachtigde. Alsof men al kon voorzien dat het allemaal niet zo'n vaart zou lopen.

De wet maakt de volgende procedure mogelijk:

1. De veroordeelde van een ernstig misdrijf kan bij de procureur-generaal bij de HR (PG) een verzoek indienen tot een nader feitelijk onderzoek.
2. De PG kan dit verzoek voorleggen aan een commissie die vergelijkbaar is aan de al bestaande CEAS. Die kan worden aangevuld met deskundigen.
3. Voor het nadere feitelijk onderzoek kan de PG zich laten bijstaan door een onderzoeksteam.
4. De PG kan een gerechtelijk vooronderzoek openen.

Met de uitkomsten hiervan kan nu een herzieningsaanvraag worden ingediend. Merk op dat de gehele procedure onder het regiem van de rechterlijke macht is gebleven. Merk ook op, dat er geen termijnen voor een redelijke afronding zijn afgesproken.

ACAS

Belangrijk onderdeel van de - niet zo nieuwe opzet - was de ACAS, Advies Commissie Afgesloten Strafbzaken.

Eén van de eerste zaken, waarmee ze te maken kreeg was de Deventer Moordzaak. Niet zo verwonderlijk overigens, want één van de vormgevers van de hele procedure, in het bijzonder het introduceren van een inleidend onderzoek, was Mr. Knoops, de advocaat van Ernest Louwes. Alvorens te kijken naar het advies dat de ACAS in 2013 uitbracht, is het interessant te zien, hoe de ACAS deze advisering beleefde (jaarverslag 2013):

"De verzoeker is tot 12 jaar gevangenisstraf veroordeeld vanwege een moord, die hij altijd ontkend heeft. Anno 2012 is er sprake van nieuwe inzichten op het gebied van DNA-onderzoek en telecommunicatie. Daardoor komen de aannames waar het veroordelende Hof destijds van is uitgegaan in een ander daglicht te staan. De advocaat vraagt om een beoordeling van de aangedragen nieuwe inzichten. "

De motivering laat eens te meer zien, hoezeer men erop gebrand is zoveel mogelijk alles bij het oude te laten. De inzichten waarvan sprake is, stammen namelijk helemaal niet van na 2004. Het Hof had de fouten die in de voorgaande hoofdstukken de revue zijn gepasseerd allemaal kunnen vermijden, als het Hof zich ruimer had laten adviseren. Het echte probleem zit in de sturing van OM en NFI die het Hof vrijwillig onderging.

Dan nu het advies zelf. Ik begin bij de vraagstelling van Knoops:

(1) Kan de Commissie nagaan - zo nodig na inschakeling van een niet aan het NFI verbonden DNA- en telecomexpert - of ten aanzien van het voorliggend verzoek sprake is van nieuwe gegevens in forensisch-technische zin die een ander licht op de aannames van het gerechtshof Den Bosch - neergelegd in het veroordelend arrest - werpen?

(2) Kan de Commissie nagaan wat de forensisch-technische implicatie van de in het verzoek neergelegde (nieuwe) gegevens kan zijn voor de bewezenverklaring?

(3) Kan de Commissie nader onderzoek doen naar de vraag waarom deze in het verzoek neergelegde (nieuwe) DNA-gegevens destijds (2003/2004) niet door het NFI aan het gerechtshof Den Bosch zijn gerapporteerd?

(4) Kan de Commissie nader onderzoek doen naar de vraag waarom deze in het verzoek neergelegde (nieuwe) telecom gegevens destijds (2003/2004) niet door de telecom-deskundigen aan het gerechtshof Den Bosch zijn gerapporteerd?

Zoals hier staat te lezen, veronderstelt ook Knoops, in de vragen (3) en (4) dat er gegevens in 2004 beschikbaar waren die niet ter rechtszitting zijn gebracht.

De ACAS onderscheidde in zijn advisering drie deelgebieden: DNA, GSM en post mortem interval (PMI), waarbij het laatste onderwerp als een duveltje-uit-een-doesje tevoorschijn was gesprongen. Het bleek - via een omweg - zijn origine te hebben gevonden bij de door de schrijver dezes onderhouden website www.deemzet.nl. Het onderwerp GSM moest in het advies afvallen.

Het parket

Op basis van het advies moest nu de PG de knoop doorhakken. Daarbij kwam het nog een keer tot een verrassing. Zoals hierboven staat gememoreerd, was via een omweg het onderwerp PMI in het traject verzeild. Die omweg begon bij de schrijver dezes (de website), maar keerde er ook weer terug, zoals in het volgende hoofdstuk (*Luis in de Pels*) te lezen zal zijn. En die terugkeer leverde de verrassing op: ook GSM werd in de onderzoeksdoelen gehonoreerd. In feite bestreek het te animeren onderzoek nu alle mogelijke invalshoeken.

Mr. Aben

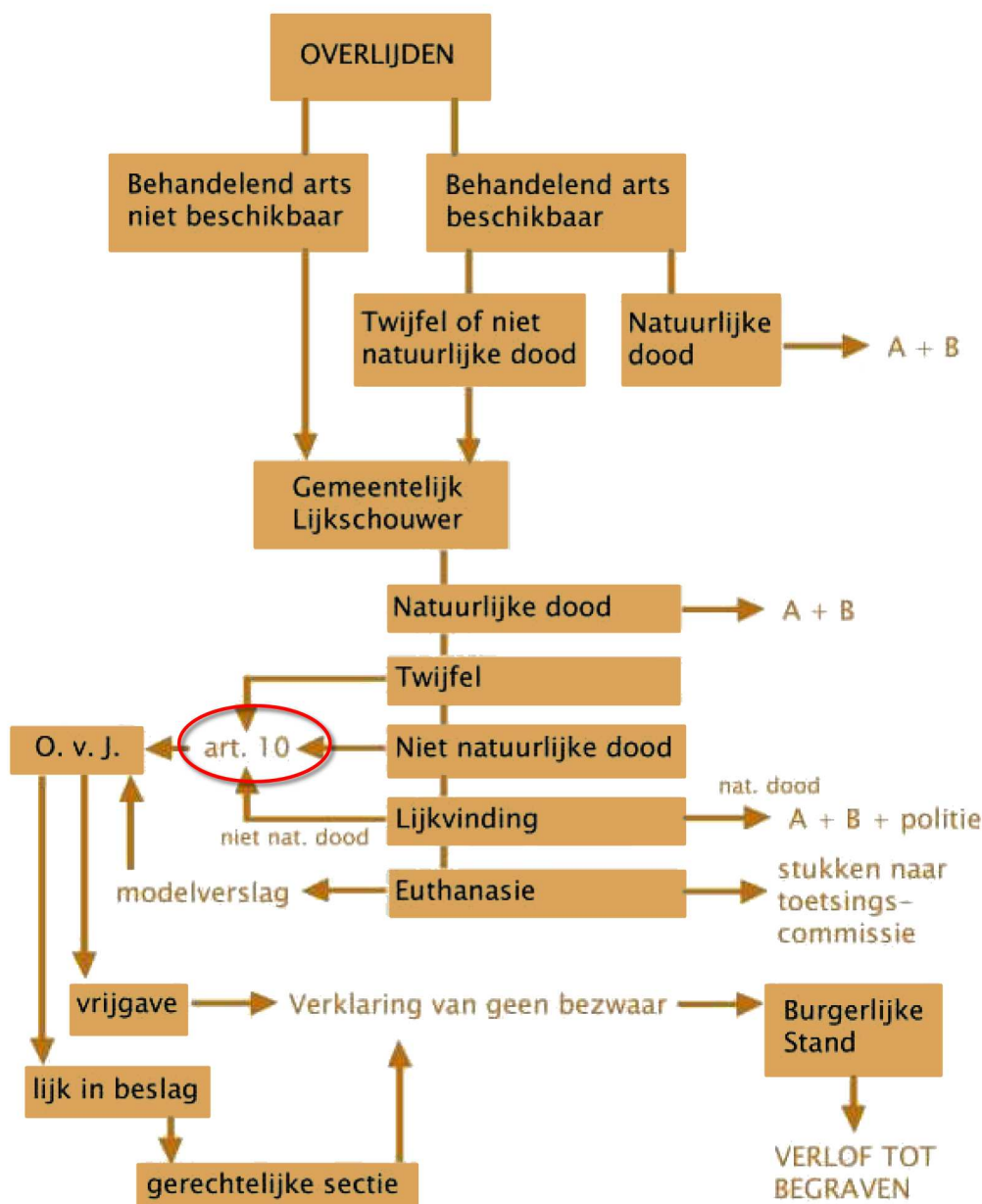
Namens de PG trad een Advocaat-Generaal op, D.J.C. (Diederik) Aben. Hij kreeg heel wat op zijn bordje, ik noem de 'Zes van Breda', de zaak 'Baybaşın', de 'Rosmalense flatmoord', doodslag te Hintham, 'Pettense campingmoord' en de 'Hilversumse showbizzmoord'. Alleen in de zaak 'Baybaşın' resulteerde dat in een afwijzend advies. In het evaluatierapport⁴ staat te lezen dat Aben

" tegen de rand van de mogelijkheden aanliep qua werklast. Aben werkte veelvuldig aan de zaak buiten kantooruren. De betrokkenen binnen het parket geven aan dat de werklast overall niet onevenredig is verzwaaard; het parket kan de huidige werklast aan. Daarbij wordt wel gerekend op een groot arbeidsethos van de betrokkenen. Het binnenkomen van één of

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/rapporten/2019/03/11/tk-bijlage-evaluatie-wet-hervorming-herziening-ten-voordele/tk-bijlage-evaluatie-wet-hervorming-herziening-ten-voordele.pdf>

zelfs twee grote zaken waarin een nader onderzoek verricht moet worden in de nabije toekomst, zou echter wel voor capaciteitsproblemen zorgen, aldus de betrokken advocaten-generaal. Het is dus erg afhankelijk van vooral de toestroom van zaken waarin een nader onderzoek wordt uitgevoerd en de welwillendheid van betrokkenen om soms lange uren te draaien, of de werklast ook in de toekomst te hanteren blijft."

Het lijkt mij geen vreemde constatering dat de Deventer Moordzaak na een ondervonden wachttijd van 8 jaar demonstreert dat de werklast een groot probleem is geworden. Weer een voorbeeld van overheidsoptreden dat onvoldoende rekening houdt met de gevoelens van de burgers. Inmiddels ondervindt Ernest Louwes dit aan den lijve.

Organisatie schema, gebaseerd op de Wet op de Lijkbezorging anno 1999 (website forgen.nl), waarin de rol van de gemeentelijke lijkschouwer is gedefinieerd evenals die van het formulier artikel 10, dat Dr. Post geweigerd heeft in te dienen. Voor het onderzoek in het mortuarium biedt dit schema geen plek.

Intussen boekte Aben wel resultaten. Daarbij geholpen door o.m. een inspecteur van de Nationale Recherche die twee zittingen met vijf forensische artsen organiseerde. Hier kreeg ik de kans mijn bevindingen, zoals beschreven in *Doodstijd* te presenteren, met drie verrassende uitkomsten (PV 2014120314 d.d. 12 maart 2014):

1. De forensische arts ter plaatse op de plaats delict werd door de Technische Recherche zo tegengewerkt dat hij weigerde een rapport van bevindingen te produceren. In het tactisch Journaal staat weergegeven dat wel zou zijn gebeurd. De betrokken arts meldde dat deze mededeling onjuist is. De verbalisant heeft mij later verteld dat het hier 'slechts' om een verklaring van niet-natuurlijke dood ging. Destijds werd er met een aanbeveling gewerkt, hoe het nader onderzoek ter plaatse moest worden ingericht.
2. Naar het oordeel van de meeste artsen is het stoffelijk overschot een substantieel aantal uren (6-24 uur) na de moord verplaatst.
3. Er werden aanwijzingen gevonden die licht werpen op de MO van de moord. Deze werden apart geverbaliseerd.

Daarnaast gaf deze functionaris mij de benodigde steun, zodat ik kon vaststellen cq. bewerkstelligen dat:

4. AG Machielse in 2008 een conclusie over de mobiele telefonie had gebouwd op basis van een dekingskaart uit 2005 (*Mobiel Geklets*)
5. KPN-deskundige Rijnders terugkwam op zijn analyse wat betreft de mogelijkheid om contact te maken met 14501 vanaf de A28 en betreffende de werking van naburlijsten in het 2G-tijdperk contra het 3G-tijdperk (*Vastgepind*).
6. DNA-deskundige Linacre aangaf dat Eikelenboom van het NFI - die hem in zijn rapport had aangehaald zich vergist moet hebben in de opgave van het aantal cellen dat benodigd is voor een profiel (*Knoeiwerk NFI*).

Nog in 2019 gaf Aben een interview aan de Stentor bij gelegenheid van de herdenking dat de moord al 20 jaar geleden plaatsvond en stelde:

'Er is geblunderd, maar ik denk niet opzettelijk'

Mij dunkt, nu is het wel welletjes. Maar Aben zwoegt verder (?).

Cold Case Team Amsterdam

Het gaat steeds meer op een omgekeerde sitcom lijken. Bij dergelijke TV-programma's gaat het er vooral om, zolang mogelijk de kijkers te blijven boeien. Hier juist om de volgers te vervelen. Aben had een second opinion gevraagd aan een Engelse onderzoeker, een zekere Dr. Whitaker.

Bij voorbaat was het team Knoops ongelukkig met de gekozen aanpak, Dr. Whitaker kreeg namelijk de NFI-gegevens voorgeschoteld en verder niets. Bijvoorbeeld niet de informatie dat de meeste bloedvlekken van het formaat spoor #10 niet tijdens het delict maar later pas op de blouse werden gedeponneerd. Whitaker werd als een sprekende pop voor het NFI als buikspreker opgezet. Dat was overigens ook al eens aan Linacre overkomen. Ook hem werd onthouden dat het NFI wel sporen op de achterzijde had gevonden, maar niet had bemonsterd en hij wist ook niets van de overweldigende contaminatie (*Bloed Zien*). De contaminatie die ik intussen kon onderbouwen met behulp van de gegevens op een CDROM die ik ooit van de Nationale Recherche had ontvangen.

Garbage In Garbage Out. Dat motto gaat op voor een dergelijke werkwijze. Whitaker zal gedacht hebben dat het NFI voldeed aan strenge normen, hij had geen idee, men leze *Knoeiwerk NFI*. Zelfs het instituut dat de kwaliteit moet waarborgen, de Raad voor Accreditatie werd in de val

meegesleurd. Zo zelfs dat deze raad nog in 2015 meldde dat deze passage uit een controlerapport anno 2007 over het functioneren van de kwaliteitscontrole bij het NFI nooit werd afgemaakt (ook de puntjes stonden niet in de kopie die het NFI publiceerde):

"Dezelfde situatie is er al enige jaren en zou op zich een schorsing rechtvaardigen. Echter de teamleider is";

Naar aanleiding van het herbeoordelingsonderzoek van 2005 is een actieplan opgesteld om te bewerkstelligen dat men over een passend kwaliteitssysteem beschikt. De evaluatie van dit plan leert dat van een aanzienlijk deel niet veel terecht is gekomen. Niet alle te nemen maatregelen waren ook even relevant.

¶ In de directiebeoordeling over de periode 2005 - medio 2006 is duidelijk tot uiting gekomen dat er dringende maatregelen noodzakelijk zijn. Deze zijn door het management geakkordeerd. Het daadwerkelijk actieplan inclusief prioriteitstelling en tijdpad dienen nog te worden opgesteld. Dit plan is substantieel beter dan het vorige.

Gezien de ervaring gedurende de vorige jaren stelt de teamleider voor dat per kwartaal gedetailleerd wordt gerapporteerd omtrent de voortgang en dat waar noodzakelijk een voortgangsbezoek wordt gebracht door de teamleider.

Dezelfde situatie is er al enige jaren en zou op zich een schorsing rechtvaardigen. Echter, de teamleider is

Afdruk van het bedoelde rapport (Li 46-C05.2 (2015) beoordeling van het NFI). Volgens het RvA heeft dit er zo altijd al gestaan. De teamleider (RvA) bleek thuis nog een kopie te hebben. Eerder meldde de RvA, dat rapporten na vijf jaar werden vernietigd. Papier is geduldig.

Deze actie van Aben richting Whitaker was tijdverspilling, wellicht was dit ook zijn bedoeling. Knoops nam er geen genoegen mee, hij zal wel met hel en verdoemenis gedreigd hebben. Knoops was één van de architecten van de huidige regeling en kan gedreigd hebben die bijzondere positie te gebruiken om een betere regeling af te dwingen. Maar wat was wijsheid?

Nu, dat weten we merkwaardigerwijs alleen maar uit de krant. In de Stentor van 17 augustus 2019 vinden we dit bericht dat niet op enige officiële wijze lijkt te zijn gecommuniceerd:

Een coldcaseteam van de Amsterdamse politie is op de Deventer moordzaak gezet. Het specialistische researchteam heeft van de Hoge Raad in Den Haag opdracht gekregen om het dna-onderzoek, dat tot de veroordeling van Ernest Louwes leidde, nog een keer tegen het licht te houden. Dat zegt advocaat-generaal Diederik Aben van de Hoge Raad, het hoogste rechtsorgaan van Nederland, tegen de Stentor. Aben doet al vijf jaar onderzoek naar herziening van de geruchtmakende moordzaak. Het inschakelen van het coldcaseteam volgt nadat advocaat Geert-Jan Knoops, die Louwes bijstaat, onvrede uitte over nieuw onderzoek dat Aben heeft laten verrichten naar het dna op de blouse van weduwe Wittenberg. Dat is gebeurd door een Engelse dna-deskundige.

Waarmee het onderzoek nog verder onder de mat is geschoven.

Wetswijziging 2013 omtrent de herziening ten nadele

Tegelijk met de herziening ten voordele werd er ook een herziening ten nadele in de wet verankerd. Tot op dat moment kon een vrijgesproken verdachte niet nog eens voor hetzelfde feit vervolgd worden. Vanaf 2013 kan dat dus wel voor moord:

Allereerst geldt ook hier het criterium *novum* dat wezenlijk gelijk is aan het novum in de herziening ten voordele.

Er is sprake van een gegeven dat aan de rechter tijdens de behandeling ter terechtzitting niet bekend was en waardoor het ernstige vermoeden ontstaat dat indien dit gegeven bekend zou zijn geweest, de zaak zou zijn geëindigd in een veroordeling van de gewezen verdachte voor een misdrijf waardoor opzettelijk (al dan niet in voorwaardelijke zin) de dood van een ander is veroorzaakt.

Maar anders dan bij de herziening ten voordele zijn er nog andere mogelijkheden. En dat is op zijn minst curieus, omdat de herziening ten voordele feitelijk ongewijzigd is gebleven. Afgezien van de praktische mogelijkheid nu door het parket onderzoek te laten doen - dat kwam voorheen ten laste van de aanvrager - is er aan het gestelde criterium, novum, heel weinig veranderd. Zeker niet ten opzichte van de reeds gevormde *jurisprudentie*.

Falsa

Nieuw in deze categorie zijn de volgende beoordelingsgronden:

1. Als de uitspraak berust op stukken waarvan nadien de valsheid is vastgesteld en het ernstige vermoeden bestaat dat, indien dit gegeven bekend zou zijn geweest, verdachte zou zijn veroordeeld (artikel 482a, eerste lid, onder b, Sv).
2. Als is komen vast te staan dat een getuige of deskundige zich in de strafzaak schuldig heeft gemaakt aan meened en het ernstige vermoeden bestaat dat indien dit gegeven bekend zou zijn geweest, verdachte zou zijn veroordeeld (artikel 482a, eerste lid, onder c, Sv).
3. Als na het onherroepelijk worden van de uitspraak is komen vast te staan dat de gewezen verdachte zich schuldig heeft gemaakt aan de in de wet genoemde gevallen van omkoping, bedreiging of dwang (artikelen 177-178, 179, 284, 284a, 285, 285a van het Wetboek van Strafrecht) en het ernstige vermoeden bestaat dat, indien de verdachte dat feit niet zou hebben begaan, deze zou zijn veroordeeld (artikel 482a, eerste lid, onder d, Sv).
4. Als is komen vast te staan dat de rechter zich met betrekking tot de aan zijn oordeel onderworpen zaak schuldig heeft gemaakt aan het in artikel 364 van het Wetboek van Strafrecht omschreven misdrijf van omkoping (artikel 482a, tweede lid, Sv).

Kortom, als er op de een of andere reden vals spel is gespeeld door de verdachte, in de toelichting betiteld als *falsa*.

De vraag die nu onmiddellijk rijst is de volgende: waarom gaat de wetgever ervan uit dat *falsa* alleen maar behoeven te worden bestreden, als deze het gevolg zijn van handelen wegens de verdachte? Merk op dat de vierde mogelijkheid insluit dat ook de rechterlijke macht niet per definitie vrijuit gaat. Maar het is kennelijk niet tot de wetgever doorgedrongen dat ook de vervolgende partij zich mogelijk bedienen kan van *falsa*. Merk op dat de eerste clause in het bijzonder mogelijk maakt dat valse stukken in het spel zijn, waarvan de valsheid bij geen van de partijen oorspronkelijk bekend was, dus ook niet bij bijvoorbeeld het Openbaar Ministerie.

Er zijn na het constateren van deze onbalans twee redeneringen mogelijk:

1. Dergelijke *falsa* komen bij de vervolgende partij niet voor, er zijn voldoende waarborgen.

Volgt men deze redenering dan is het introduceren van de mogelijkheid van het aanroepen van *falsa* in een herziening ten voordele weliswaar onnuttig, maar ook niet schadelijk, want er zullen geen geldige gronden kunnen worden aangevoerd.

2. Dergelijke falsa komen bij de vervolgende partij wel voor.

In dat geval zal men zeker wel ervoor willen zorgen dat falsa herzieningsafgronden zijn, al was het maar, omdat daarmee het principe van *Equility of Arms* wordt benadrukt. Het voordeel is uiteraard dat het nog duidelijker wordt dat het vervolgingsbeleid zeer zorgvuldig dient te zijn.

Falsa in de Deventer Moordzaak

Op zich is het niet zo eenvoudig vast te stellen, op welk moment sprake is van blunders in het opsporingsproces en vervolgingsproces en wanneer men echt spreken moet van *falsa*. Blunders behoeven natuurlijk geen consequenties te hebben, indien ze zo openlijk gebeuren dat omstanders ze kunnen waarnemen en kunnen aandringen op correctie.

Maar daar zit hem in de rechtsgang nu juist het probleem: die openbaarheid is er helemaal niet. En als een *falsum* openbaar wordt heeft het ook nog eens geen consequenties. Twee lagen, waarachter de falsumpleger zich beschermd kan voelen.

Dat dit alles geen pure theorie is volgt uit een korte bloemlezing:

- Falsum 1. Het Hof van Den Bosch vroeg het OM om het tactisch en technisch journaal te overleggen. Het OM voldeed aan het eerste verlangen en stelde tegelijkertijd dat er geen apart technisch journaal werd bijgehouden. Echter, in het tactische journaal wordt in mutatie 034 verwezen naar dit journaal.
- Falsum 2. In het tactisch journaal staat geregistreerd dat de GGD arts Dr. Post een rapport over de lijkschouw ter plekke heeft ingediend (mutatie 039). Dit is onwaar (PV Nationale Recherche 12 maart 2014).
- Falsum 3. Betreffende de zitting 8 december 2003: *Het hof bepaalt dat voor de volgende zitting nog de volgende onderzoeken moeten worden gedaan: Onderzoeksrapporten prof. Brussaard en prof. Jondral over het mobiel telefoonverkeer: kan het door verdachte gevoerde telefoongesprek hebben plaatsgevonden op de A28 nabij 't Harde indien dat gesprek via opstelpunt 14501 te Deventer tot stand is gekomen.*
Hier misleidt het Hof zichzelf, ter zitting (en tijdens de oorspronkelijke verhoren in 1999) had Louwens verklaard NIET bij 't Harde te hebben gebeld, maar meer zuidwestelijk.
- Falsum 4. Betreffende de zitting 8 december 2003: *Het hof bepaalt dat voor de volgende zitting nog de volgende onderzoeken moeten worden gedaan: Y-chromosoom specifiek DNA onderzoek naar sporen op de blouse en onderzoek naar totstandkoming sporen, veeg- of druksporen, door Forensisch Laboratorium voor DNA-onderzoek te Leiden.*
Het FLDO kreeg wel de opdracht voor het Y-str-onderzoek, maar niet de opdracht de wijze van totstandkoming te onderzoeken. Hierdoor ging een *second opinion* verloren. Vermoedelijk ging hier de communicatieketen Hof - OM - NFI - FLDO in de fout.
- Falsum 5. Op 19 januari 2004 meldt het NFI dat er op de serie microfolies AFD817 t/m AFD824 geen bloedsporen of andere bijzonderheden zijn waargenomen. Op 16 januari 2007 onderzoekt het NFI dezelfde microfolies nog eens en komt nu tevoorschijn met 40 (veertig) haren.
- Falsum 6. In de beginfase van het gehele strafproces werd een bewijsstuk gemanipuleerd: een mes (P1) met duidelijke vingerafdrukken werd door het OM gepresenteerd als een mes zonder vingerafdrukken en beschikbaar gesteld voor een geurhondenproef. Langs

deze weg werd Louwes in voorarrest gehouden en uiteindelijk veroordeeld. Vervolgens werd de deskundige betreffende de geurproeven valselijk voorgelicht (het mes zou door niemand meer zijn gehanteerd). Alle vervolgstappen op basis van dit gegeven zijn illegaal geweest.

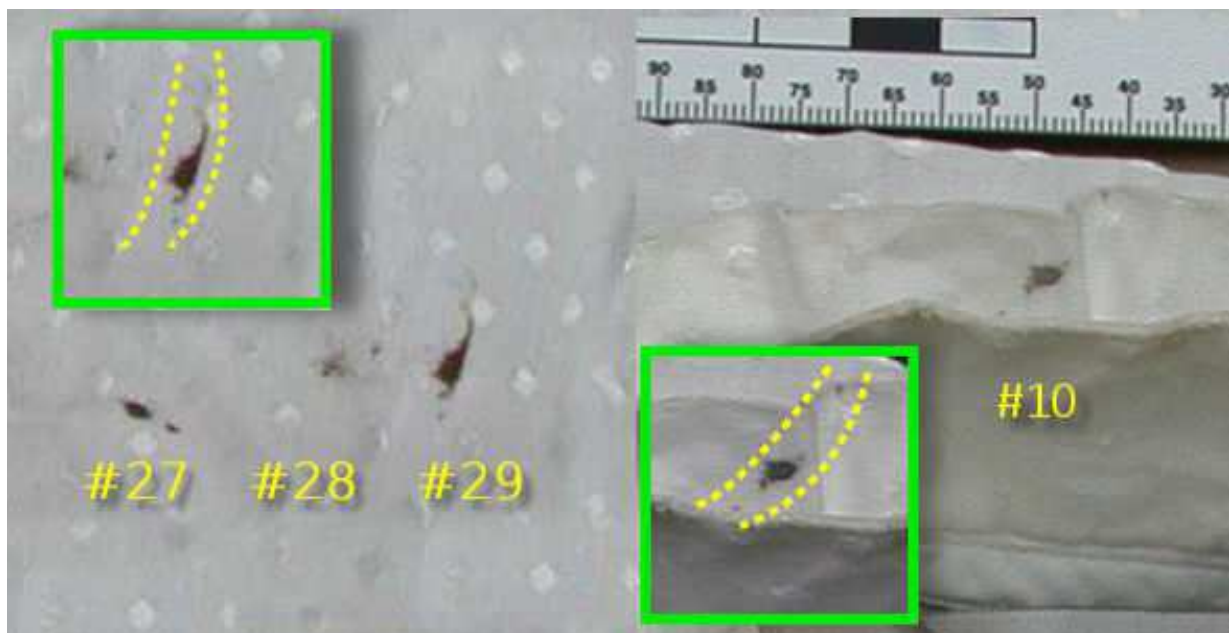

In zijn oorspronkelijke staat zat het veronderstelde moordwapen P1 onder de vingerafdrukken aan beide zijden.

Het werd echter in 2000 aan de rechtbank en het gerechtshof voorgelegd als een schoon(geveegd) mes, (hier te zien op foto's uit 2003). Op dit mes zou de geur van Louwes zijn aangetroffen. Voorts bevonden zich op het mes geen bloedsporen- dat alleen had argwaan moeten opwekken, omdat het verwijderen van bloedsporen een heel agressieve behandeling veronderstelt, waarna het mes ook om die reden niet meer voor geurproeven geschikt had kunnen zijn.

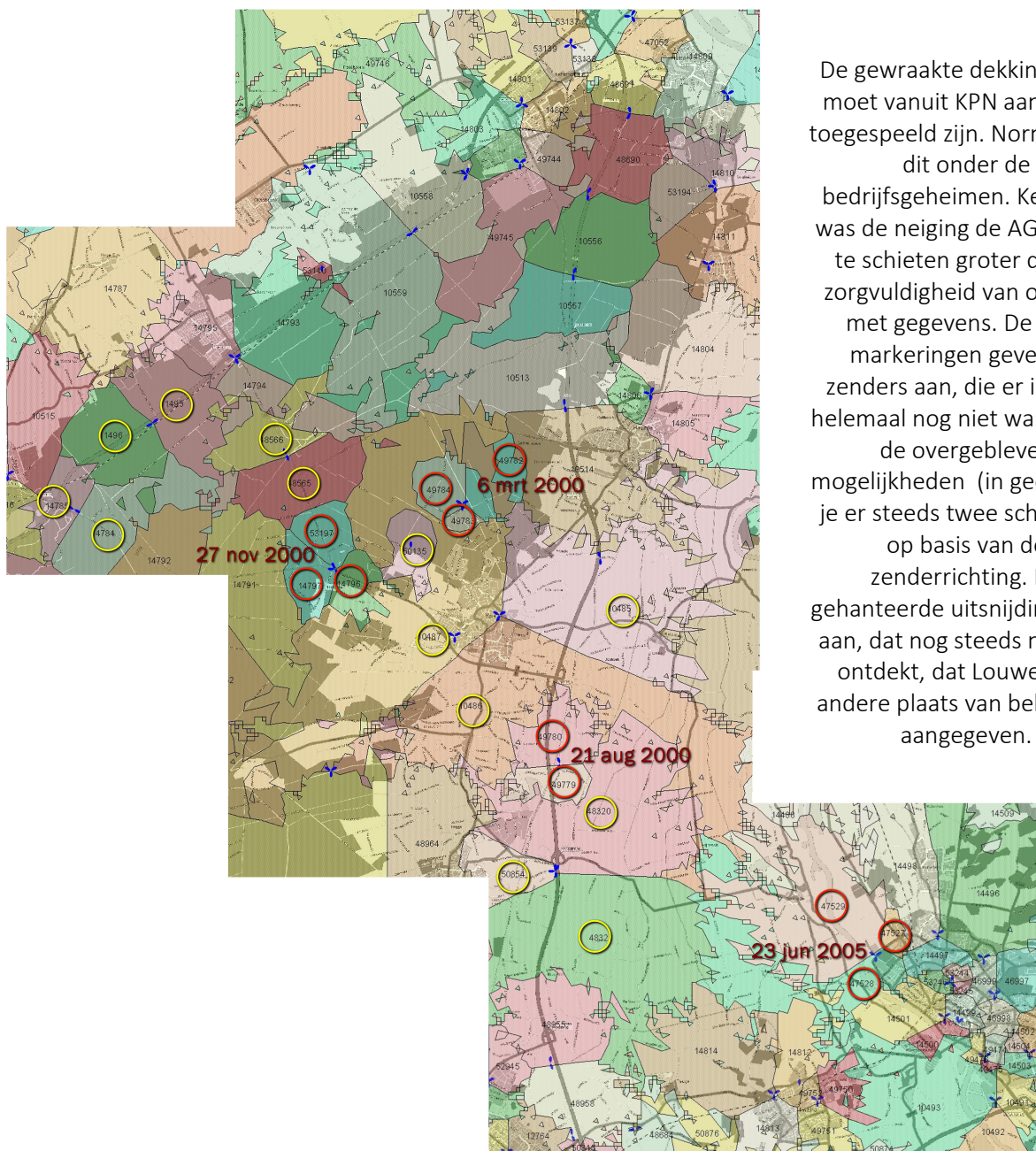
- Falsum 7. De technische recherche deed in de avond van 25 september op de locatie mortuarium van het Deventer ziekenhuis een nader onderzoek naar de verwondingen van het slachtoffer. Daarbij werd gevonden dat op twee plaatsen de blouse van het slachtoffer in de wonden was gedrongen. De technische recherche registreerde dit gegeven in een voorlopig PV. Ze voegden daaraan toe dat het gebruikte steekwapen bijzonder moest zijn geweest, mogelijk wegens een afgebroken punt. In het vervolg hiervan realiseerden de onderzoekers zich vermoedelijk dat zij hiermee de chain of custody hadden verbroken en dat met deze aanvulling het ook onmogelijk was geworden het mes P1 als een geloofwaardig moordwapen te presenteren. Daarop verwijderden ze deze bijzonderheid, verworven in een niet beschreven onderzoek, uit het PV. En tegelijkertijd maakten ze het zo de patholoog-anatoom onmogelijk deze omstandigheid tijdens de reguliere sectie vast te stellen.
- Falsum 8. Eind 2003 knipt het NFI een monster uit de kraagpunt van de blouse. Het uitgeknipte spoor draagt als titel: RE CHEMIE. Daarvan is geen verslag gedaan in enig van de drie uitgebrachte rapporten. Er bevindt zich ook geen verklaring voor het ontbreken in enig rapport. Dit laat de mogelijkheid open dat het onderzoek wel heeft plaatsgevonden, maar het resultaat niet strookte met de overige aannames. In een wetenschappelijke context zou een dergelijke handelswijze onacceptabel zijn.

- Falsum 9. Op 18 mei 2006 is door Dr. ing. Z.J.M.H. Gerardts onderzoek gedaan naar de vraag, of een bepaalde rode vlek, mogelijk make-upvlek zich al op de plaats delict op de blouse bevond. Als bijvangst van dit onderzoek meldt de onderzoeker dat bloedspoor ARA#29 niet is aangetroffen op een foto, gemaakt op de plaats delict.
- "Het niet aantreffen van dit bloedspoor kan niet verklaard worden door de kwaliteit van de foto of de locatie op de blouse. Dit betekent dat dit bloedspoor pas na het maken van foto DSCN0011.jpg op de blouse terecht is gekomen (in foto DSCN0060.jpg, gemaakt tijdens de sectie, is het bloedspoor ARA#29 overigens wel zichtbaar)."
- Anders dan verwacht zou mogen worden is geen vervolgonderzoek naar dit fenomeen gedaan en is de relevantie van deze vaststelling, namelijk dat de blouse in de avond van 25 september 1999 gecontamineerd is (zie punt 7), niet uitgedragen.

Een nadere studie van nog meer foto's plaats delict laat zien dat de hele serie #27 t/m #29 op de plaats delict nog niet op de blouse zat en een dag later wel. Voorts blijken de sporen zeer veel gelijkenis te tonen met spoor #10. De resulterende nulhypothese zou dan ook moeten luiden: spoor #10 is ook pas later op de blouse gedeponeerd.

- Falsum 10. Op 22 januari 2004 vertoonde de NFI-medewerker ing. R. Eikelenboom een beamerpresentatie met daarin foto's die niet in enig NFI-rapport nawijsbaar zijn. De foto's droegen wel bij aan het bewijs, waardoor een deel van het bewijsmateriaal vluchtig is geworden. Op één van de getoonde foto's zijn sporen zichtbaar die bewust niet werden onderzocht op DNA. Ze zouden niet delict-gerelateerd zijn. Ze liggen echter in een zone die aansluit op de sporen die wel als delict-gerelateerd werden beschouwd. Een dergelijke aanpak is wetenschappelijk gezien totaal onacceptabel.
- Falsum 11. In de herzieningsaanvraag van 2006 had Knoop een heel sterk punt: van de in 2003/4 veronderstelde superrefractie als gevolg van een stevige temperatuursinversie was inderdaad sprake geweest. De inversie bleek achteraf daadwerkelijk gemeten en er waren diverse radioverbindingen over ongewoon lange afstanden vastgesteld. Ook de acterende Advocaat-Generaal moest dat erkennen.

De gewraakte dekingskaart moet vanuit KPN aan de AG toegespeeld zijn. Normaal valt dit onder de bedrijfsgeheimen. Kennelijk was de neiging de AG te hulp te schieten groter dan de zorgvuldigheid van omgaan met gegevens. De rode markeringen geven de zenders aan, die er in 1999 helemaal nog niet waren. Van de overgebleven mogelijkheden (in geel) moet je er steeds twee schrappen op basis van de zenderrichting. De gehanteerde uitsnijding toont aan, dat nog steeds niet was ontdekt, dat Louwes een andere plaats van bellen had aangegeven.

Toch zocht hij een uitvlucht en meende die gevonden te hebben: er lagen immers nog tientallen zenders tussen de veronderstelde plaats van bellen en de gebruikte zender 14501 te Deventer. Ongeremd fantaseerde hij erop los. Hij betrok 24 zenders in zijn verhaal, waarvan er 12 helemaal niet bestonden. Van de overige 12 stonden er 8 in de verkeerde richting. Hoe kwam hij erbij? Welnu, de AG Machielse had de beschikking gekregen - je kunt je in gemoede afvragen, van wie - van een zogenaamde dekingskaart, waar zenders en zenderrichtingen op konden worden afgelezen. Aan de zenderrichtingen had hij zich verder niet gestoord, maar wat nog opvallender was, de kaart stamde uit 2005 en toonde dus een waaier aan zenders die helemaal geen betrekking hadden op de situatie in 1999: ze bestonden doorgewoone nog niet. Het totale onbegrip bij de AG betreffende de werking van GSM deed de rest. Oh ja, ook de verdediging en de Hoge Raad traptin erin.

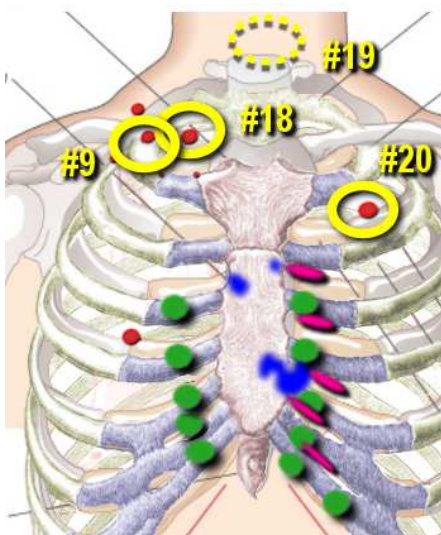
Falsum 12. Eind 2003 onderzocht het NFI de nagelknipsels die in 1999 waren veiliggesteld. Hierop werd alleen DNA van W. gevonden. In de periode 2006/8, terwijl de herzieningsaanvraag van Knoops speelde suggereerde het NFI het nagelvuil dat in

1999 zou zijn veiliggesteld te onderzoeken met de zgn. Y-str methode. Deze methode is veel gevoeliger. Het onderzoek werd uitgevoerd door het FLDO en bleek inderdaad Y-str sporen van L vertonen. Op zich heeft dit betrekkelijk weinig betekenis, het ging hierbij om maar een handvol DNA-moleculen. In de rapportage werd het belang van deze sporen aangedikt, doordat sinds 2006 steeds werd gesproken van nagelvuil, terwijl er nóóit nagelvuil werd verzameld. Het ging 'slechts' om afgeknipte nageltoppen die onvermijdelijk eerst met de blouse in contact waren geweest. Het gebruik van de verkeerde term werkte criminaliserend ten nadele van L. Uiteraard nam Machielse deze term over, zonder dit nader te verifiëren. De zaak liep verder uit de hand, toen het Openbaar Ministerie de resultaten van de oorspronkelijke DNA-onderzoeken (alleen DNA van W) 'vermengde' met de Y-str onderzoek (vanwege de aard van het onderzoek alleen L) en op die manier een tabel produceerde, waarin de sporen nu werden samengevat als 'gemengde sporen'. Een duidelijk staaltje van begripsvervuiling met weer een criminaliserend effect als eindresultaat. Dit eindresultaat vond uiteindelijk zijn weg naar de beslissing van het parket in 2014, waarin sprake is van autosomale sporen van L aan de nagels. Stap voor stap werd hier naar een falsum toegewerkt.

SVO-Nummer	Plaats van de bemonstering	type cel-materiaal	Bevindingen FLDO 2007 zie hoofdstuk 2	Bevindingen FLD(2007 zie hoofdstuk 2
AFZ648#1	Nagelvuil rechterhand	Nagelvuil	gemengd profiel	Partieel profiel 8 kenmerken L
AFZ648#2	Nagelvuil rechterhand	Nagelvuil	gemengd profiel	Partieel profiel 4 kenmerken L
AFZ948#2	Nagelvuil linkerhand	nagelvuil	gemengd profiel	Partieel profiel 6 kenmerken L

De gewraakte tabel In het eindverslag van het Oriënterend Onderzoek van 21 december 2007 (pagina 26). Met gemengd profiel wordt universeel bedoeld dat binnen een bepaald profiel (autosomaal, of Y-str of mitochondriaal) de bijdragen van meerdere personen nawijsbaar zijn. Dat was hier nu juist niet het geval.

Falsum 13. Het sectieverslag 16 februari 2000 vermeldt twee verschillende versies betreffende het aantal aangetroffen ribbreuken. De beschikbaar gestelde handmatige aantekeningen laten zien dat het uiteindelijk gaat om de 3e t/m 9e rib rechts en de 3e t/m 8e links. Het NFI (2003/4) en de AG Machielse (20 maart 2007) leggen bij herhaling nadruk op de overeenkomst van de posities van de roze sporen, waarin DNA van L werd aangetroffen en het voorkomen van de ribbreuken.

In de gele cirkels de rozerode sporen, met groen zijn de ribbreuken aangeduid. Blauw is ingetekend de kneuzing boven het borstbeen, welke mogelijk door Dr. Visser werd gezien als de centrale oorzaak van de ribbreuken: *"opgeleverd door inwerking van uitwendig mechanisch samendrukkend geweld ter plaats van de borst"*.

Duidelijk is dat de relatie roze vlekken - ribbreuken niet uit dit gegeven volgt. Het NFI en Machielse wijzen ook op de relatie van spoor #20 en de bovenste steekwond (steekwonden in violet). Meting op de blouse geeft aan dat ze 5 cm van elkaar verwijderd zijn.

Links: In het NFI rapport 18 mei 2006 nam Dr. Visser deze illustratie op met als tekst: "*samendrukkend geweld ter plaatse van de borst*" in verband met de opgetreden ribbreuken. Rechts de afstand tussen spoor #20 (met het blauwe etiket) en het voorkomen van bloed rond de bovenste messteek.

Bewijsvoering

Hier blijft de kern liggen. Procedures kunnen nog zo goed zijn, als de principes van de bewijsvoering niet deugen, is het dweilen met de kraan open. Het gaat om een deugdelijke bewijsvoering volgens heldere richtlijnen. Corstens wees al op de onmogelijkheid van een wiskundig bewijs. Ik zou willen toevoegen: de onwenselijkheid. Wiskundige bewijzen starten vanuit axioma's. En die axioma's, aannames onder voorwaarden, maken dat wat bewezen wordt altijd weer kwestieus. In de natuurwetenschappen wordt *niets* bewezen. Toch worden juist in de natuurwetenschappen wezenlijke resultaten geboekt, of we ze nu als positief of negatief waarderen. In de natuurwetenschappen werkt men in zekere zin tegendraads. Er worden zoveel mogelijk aannames gedaan en vervolgens weer meteen afgewezen, meestal. Met enkele aannames lukt dat voor kortere of langere tijd niet. Daardoor krijgt de harde kern van waarheid steeds duidelijker contouren. De waarheid loopt als ware continu door een wasstraat. Aanhangende ongerechtigheden laten uiteindelijk gewoon los.

Deze wijze van waarheidsvinding past ook in een rechtstaat. Eigenlijk is de oplossing om dit te bereiken een eenvoudige. Er zijn steeds twee verhalen, het verhaal van de aanklager en het verhaal van de verdediging. De onschuldpresumptie vereist dat het verhaal van de aanklager redelijk is én dat de aanklager het verhaal van de verdediging kan weerleggen. Het verhaal van de verdediging wordt ook wel een *bewijsverweer* genoemd. In de loop van de tijd is dat bewijsverweer een grotere rol gaan spelen. Zeker onder regie van de Hoge Raad. Maar ook met tegenwerking, ook dat weer. De situatie kon zo groeien dat de verdediging van een bewijsverweer moest aangeven dat het een *uitdrukkelijk onderbouwd standpunt* was, om het een zwaarder gewicht te geven. Hierdoor kon het voorkomen dat bezwaren over het negeren van een bewijsverweer konden worden weggeschoven

met een argument in de trant van *'dan had je maar moeten zeggen dat het een uitdrukkelijk onderbouwd standpunt was'*.

Via jurisprudentie, gecreëerd door de Hoge Raad, kwam uiteindelijk (2005) in de wet terecht dat een uitdrukkelijk onderbouwde bewijsverweer *moet* worden besproken in de motivering van een vonnis:

"Het vonnis geeft, indien de beslissing afwijkt van door de verdachte dan wel door de officier van justitie uitdrukkelijk onderbouwde standpunten, in het bijzonder de redenen op die daartoe hebben geleid. "

Voorheen kon worden volstaan met het oplepelen van de gebruikte bewijsmiddelen en moest daaruit maar blijken dat de rechters de verdachte niet geloofden. En dan ben ik weer bij een eerder betoog: geloof of overtuiging mogen niets met bewijsvoering te doen hebben. Het verhaal van de verdachte dient serieus genomen te worden. Kan het in alle redelijkheid niet 'gekraakt' worden, dan is het bewijs van het tegendeel niet geleverd en gaat de verdachte vrijuit. In het bovenstaande bespeur ik een beweging in deze richting. Maar het is nogal vrijblijvend, op deze manier.

Een hele stap vooruit zou zijn, indien bij bepaalde categorieën van strafzaken iedere keer gecontroleerd zou worden of aan dit vereiste is voldaan. Niet alleen, indien de verdediging daarom vraagt, maar routinematig. Als kwaliteitscontrole. Ook acht slaand op reacties in de samenleving. Twee weten meer dan één. Na een zitting in de eerste ronde, kan dit automatisch via het hoger beroep. Na het hoger beroep, zou een speciale kamer bij de Hoge Raad die functie kunnen vervullen. Waarin juristen een minderheid zouden moeten vormen.

Op die manier zou de indruk kunnen worden weggenomen dat justitie in al zijn geledingen steeds dwars ligt, terwijl er sprake is van aantoonbare dwaling